

de **GERECHTSDEURWAARDER**

NIEUWS EN ACHTERGRONDEN, BESCHOUWINGEN EN OPVATTINGEN VAN EN OVER DE BEROEPSGROEP EN HAAR WERKVELD

Uw nieuwe voorzitter!

Het preadvies
gepresenteerd

Loos over koop-
en consumenten-
recht: de kloof
tussen weten en
doen

Executie van
stamrechten

de GERECHTSDEURWAARDER

De *Gerechtsdeurwaarder* is een uitgave van de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG). In de *Gerechtsdeurwaarder* leest u nieuws en achtergronden, beschouwingen en opvattingen van en over de beroepsgroep en haar werkveld. Het blad wordt verspreid onder alle leden van de KBvG en externe relaties.

VERSCIJNINGSFREQUENTIE

6 x per jaar

CONTACTINFORMATIE KBvG

Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG)
Prinses Margrietplantsoen 49
2595 BR Den Haag
Tel: 070 890 35 30
E-mail: kbvg@kbvg.nl
website: www.kbvg.nl

REDACTIE

Nienke van Bockhooven (hoofdredacteur)
prof. mr. Ton Jongbloed
mr. Bart van Ratingen
mr. Karen Weisfelt (hoofdredacteur)

REDACTIESECRETARIAAT

Bureau KBvG

FOTOGRAFIE

Hollandse Hoogte
Shutterstock.com

VORMGEVING

SD Communicatie, Rotterdam

UITGEVER

Sdu Uitgevers
mr. Lies Kromhout
Postbus 20025
2500 EA Den Haag
telefoon: 070 378 97 34

ISSN: 1876-7524

ABONNEMENTEN

KBvG-leden ontvangen de *Gerechtsdeurwaarder* gratis. Hun wordt verzocht adresmutaties alleen door te geven aan het Bureau van de KBvG, dat per nummer een actueel adresbestand levert aan de uitgever. Overige abonnees wordt verzocht adresmutaties door te geven aan de abonnementenadministratie door middel van het opsturen van de envelop met de gewijzigde gegevens aan Sdu Klantenservice, postbus 20014, 2500 EA Den Haag. De prijs van een abonnement is € 83,70 per jaar excl. btw en incl. verzend- en administratiekosten. Prijswijzigingen voorbehouden.

ABONNEMENTENADMINISTRATIE

Sdu Klantenservice
Postbus 20014, 2500 EA Den Haag
tel.: 070-3789880, fax: 070-3789783

Een abonnement kan op ieder gewenst tijdstip ingaan en geldt tot wederopzegging, tenzij anders overeengekomen. Partijen kunnen ieder schriftelijk opzeggen tegen het einde van de abonnementsperiode, met inachtneming van een opzegtermijn van twee maanden.

ADVERTENTIEACQUISITIE

Voor advertenties bel: 070 378 05 62 of stuur een e-mail naar advertentie.juridisch@sdu.nl

© KBvG, Den Haag, 2014

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de door de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden vervoerdigd (waaronder begrepen het opslaan in een geautomatiseerd gegevensbestand) of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever of de KBvG. De bij toepassing van art. 16B en 17 Auteurswet wettelijk verschuldigde vergoedingen wegens fotokopieën, dienen te worden voldaan aan de Stichting Reprorecht, Postbus 882, 1180 AW te Amstelveen. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden.

04

Adaptief vermogen

Wilbert van de Donk treedt op 1 november aan als nieuwe voorzitter van de KBvG. Daarmee krijgt de beroepsorganisatie niet alleen een gepokt en gemazeld bestuurder aan het roer, maar ook een 'Macher' die er plezier in heeft "dingen voor elkaar te boksen." Een gesprek over kwaliteit, ondernemerschap, tuchtrecht, ambitie én een aantal dossiers waarover het laatste woord nog niet is gezegd.

Het preadvies gepresenteerd: een boeiende middag samengevat

Op 30 juni is het preadvies *Naar een nieuwe beslagvrije voet. Vereenvoudiging in een tweetrapsraket* onder grote belangstelling gepresenteerd. Het was voorzitter John Wisseborn die het eerste exemplaar uitreikte aan staatssecretaris Fred Teeven van het ministerie van Veiligheid en Justitie.

30

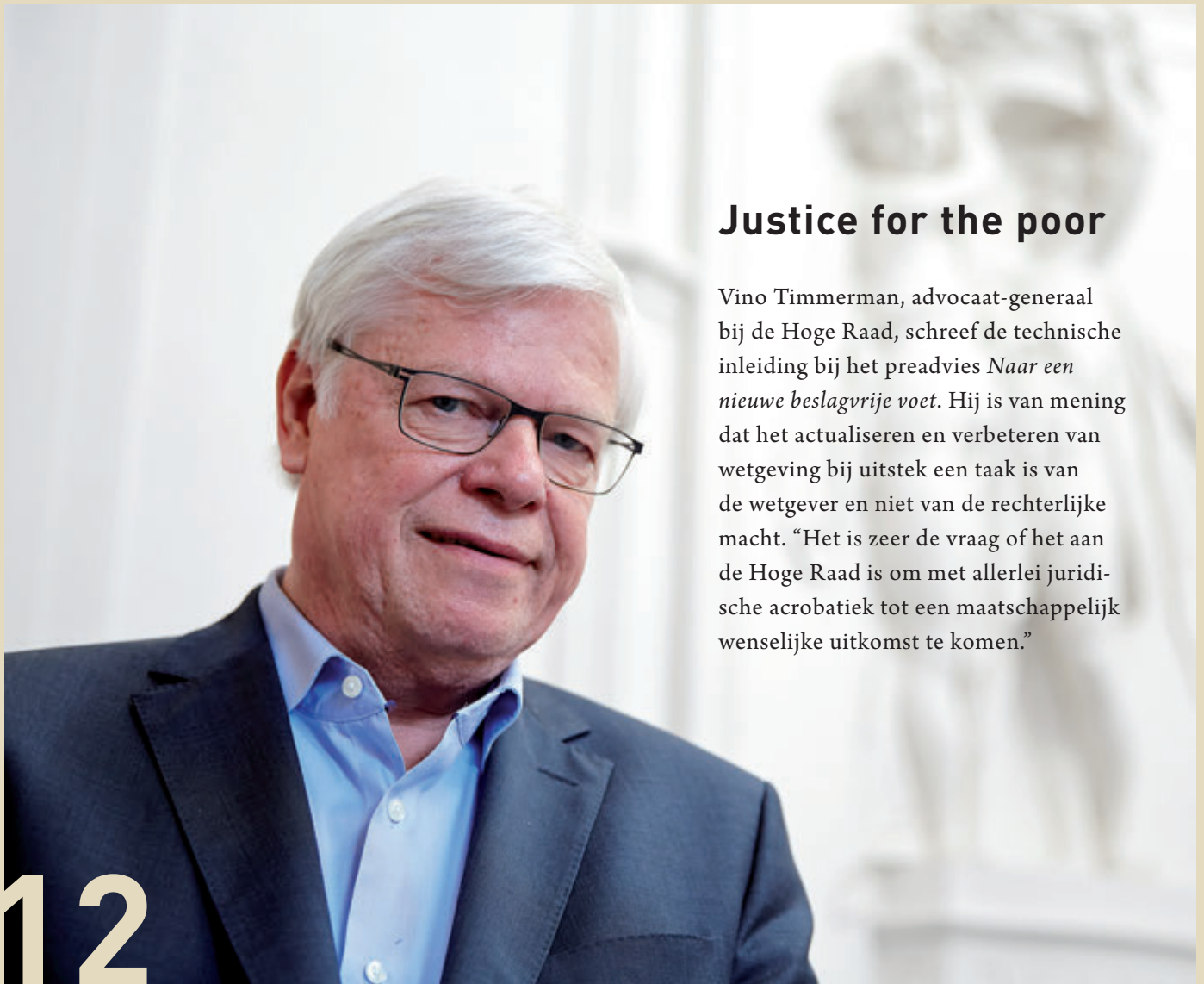
De kloof tussen weten en doen

Op 13 juni jl. traden de nieuwe Europese regels van het consumentenrecht in werking. Deze brengen nieuwe verplichtingen met zich mee voor handelaren maar ook nieuwe rechten voor consumenten. Volgens Marco Loos, hoogleraar consumentenrecht aan de Universiteit van Amsterdam, is nu sprake van een level playing field binnen de EU en behoren de talloze maatwerkregelingen die de lidstaten hadden opgetuigd tot het verleden.

Gaan deurwaarders zich bezighouden met mediation in plaats van met procederen?

Speciaal voor de *Gerechtsdeurwaarder* heeft hoogleraar executie- en beslagrecht Ton Jongbloed een artikel geschreven over de ontwikkeling van mediation en de verschuiving die lijkt te ontstaan van procederen naar andere vormen van geschilbeslechting.

12

Justice for the poor

Vino Timmerman, advocaat-generaal bij de Hoge Raad, schreef de technische inleiding bij het preadvies *Naar een nieuwe beslagvrije voet*. Hij is van mening dat het actualiseren en verbeteren van wetgeving bij uitstek een taak is van de wetgever en niet van de rechterlijke macht. “Het is zeer de vraag of het aan de Hoge Raad is om met allerlei juridische acrobatiek tot een maatschappelijk wenselijke uitkomst te komen.”

En verder

- 10 | Uit de praktijk: gebonden in vrijheid
- 16 | Presentatie preadvies: verslag van een boeiende middag
- 20 | Presentatie preadvies: fotoreportage
- 22 | Presentatie preadvies: speech Teeven
- 25 | Column: Altijd een eer
- 26 | KBvG Nieuws
- 27 | Cartoon
- 28 | Vakinhoudelijk: De Nationale ombudsman en zijn bevoegdheid?
- 36 | Vakinhoudelijk: Executie van een stamrecht

Adaptief vermogen

Wilbert van de Donk treedt op 1 november aan als nieuwe voorzitter van de KBvG. Daarmee krijgt de beroepsorganisatie niet alleen een gepokt en gemazeld bestuurder aan het roer, maar ook een ‘Macher’ die er plezier in heeft “dingen voor elkaar te boksen.” Een gesprek over kwaliteit, ondernemerschap, tuchtrecht, ambitie én een aantal dossiers waarover het laatste woord nog niet is gezegd.

Ik ga graag met u terug naar 2001. U nam toen als jonge gerechtsdeurwaarder zitting in de allereerste ledenraad. Wat bewoog u destijds om die stap te zetten?

“**L**aat ik zo zeggen: ik ben altijd bestuurlijk geïnteresseerd geweest. Als student ben ik bijvoorbeeld heel actief geweest in de Universiteitsraad. Dus toen die nieuwe structuur er kwam in 2001, met een dagelijks bestuur, een beleidsbepalende ledenraad en een ALV, was ik wel ‘getriggerd’: hoe gaat dit uitpakken? Wat scheelt is dat ik graag meedenk en meepraat, want dat is veel constructie-

ver dan achteraf gaan zitten kniezen dat het allemaal niet goed is – een wijze levensles die ik ooit kreeg van de voorzitter van het college van bestuur van de Technische Universiteit Eindhoven (hierna: TUE, red.). Overigens was het toen echt een andere tijd, bijna een andere wereld. Iedereen was om zich heen aan het kijken, in een poging de nieuwe verhoudingen een plaats te geven. In die eerste jaren was de ledenraad nog duidelijk zoekende naar een goede invulling van zijn beleidsbepalende rol. Dat proces van ‘volwassenwording’ heb ik als heel boeiend ervaren, ook al liep niet alles altijd op rolletjes en kostte het soms veel energie om dingen geregeld

te krijgen. Niettemin heb ik in 2007 geen moment getwijfeld toen ik werd gevraagd om zitting te nemen in de commissie-Van der Winkel. Dat is uiteindelijk ook mijn opstap geweest naar de meer serieuze bestuurlijke activiteiten binnen de KBvG.”

Het rapport ‘Noblesse Oblige’, waarvoor u mede tekende, was kritisch van toon en heeft nogal wat stof doen opwaaien binnen de beroepsgroep. Hoe kijkt u daar nu op terug?

“Het was om te beginnen erg spannend om onderdeel te zijn van een commissie die zo breed was samengesteld, met een rechter als voorzitter, een aantal ambtenaren vanuit

het Ministerie, hoogleraren en ikzelf als representant van de jonge generatie naast een oude rot in het vak als Geert Wind. Het rapport bevat 39 aanbevelingen. Een aantal daarvan komt uit mijn pen en daar sta ik nog steeds achter, met een aantal andere aanbevelingen ben ik het persoonlijk wat minder eens, zoals die over het verschuilen achter de ministerieplicht. Hoe dan ook: toen dat rapport er eenmaal lag, ben ik bij mezelf te rade gegaan en heb ik mezelf afgevraagd: wat wil ik hiermee? Als je het lef hebt om commentaar en kritiek te hebben op de KBvG en op de invulling van haar rol, dan moet je de handschoenen ook durven oppakken en erop toezien dat er met die aanbevelingen wat gebeurt. Dus toen de plek van Miranda Maas vrijkwam, heb ik tegen het bestuur gezegd: er zitten een aantal aanbevelingen in die ik zo van harte ondersteun, dat ik daaraan graag mede vorm wil geven. Dat heeft geresulteerd in een bestuurslidmaatschap. Overigens is er inmiddels veel ten goede veranderd en staat er een veel professioneler opererende beroepsorganisatie. Als dat rapport nu weer geschreven zou worden, zou er een heel ander beeld oprijzen. Al was het maar omdat de KBvG zich de laatste vijf, zes jaar heel erg geprofileerd heeft als keten- en overlegpartner. Dat is een van de aanbevelingen geweest waar ik het sterk achter stond – zorgen voor een betere profilering. Dat is op een geweldige manier gelukt. De huidige voorzitter, John Wisseborn, heeft daar een onuitwisbare rol in gespeeld, wat dat betreft zijn het grote schoenen die ik moet gaan vullen.”

“BLOS is het huishoudboekje van het moderne gerechtsdeurwaarderskantoor”

U hebt zich beziggehouden met de portefeuille Ondernemerschap & Kwaliteit en in het bijzonder met de dossiers BLOS en kwaliteitsnormen. Niet direct de gemakkelijkste dossiers. Nooit gedacht: waar ben ik aan begonnen? “Ik heb mijn studie natuurkunde aan de TUE niet afgemaakt, maar ik heb er wel leren studeren en, belangrijker nog, geleerd

hoe je problemen moet analyseren door ze op te delen in deelproblemen. Ik schrik dus niet zo snel van complexiteit. Voor BLOS kwam daar nog bij dat ik principieel van mening ben dat er één rekenmethodiek, één interpretatie van de wettelijke regeling moet zijn die voor alle deurwaarders geldt. Kortom, BLOS als huishoudboekje voor het deurwaarderskantoor. Overigens heb ik de kwaliteitsnormen geërfd van Miranda Maas en die had al veel voorwerk gedaan, en de werkgroep BLOS was gevuld met experts bij uitstek, zowel vanuit het Bft als de beroepsgroep. Ik heb hun voorzetten dus min of meer mogen inkoppen. Niettemin was het in beide gevallen heel bevredigend om te doen en kijk ik ook met trots naar het resultaat. Beide regelingen vormen in feite de ruggengraat van het moderne Nederlandse deurwaarderskantoor.”

U bent natuurlijk ook nog medevenoot in een kantoor met 180 medewerkers. Ooit ervaren dat wat u zelf aan regelgeving bedacht, binnen uw eigen organisatie niet werd toegepast?

“We zijn hier strak georganiseerd, dus er is nooit sprake geweest van een evidente discrepantie. Maar net als in andere kantoren wordt er regelmatig intern gediscussieerd, zoals onlangs nog over het nieuwe verbod om out-of-pocket kosten met eigen middelen voor te financieren. Daar ben ik een overtuigd voorstander van en dat verbod vond ik ook hoog nodig, maar hoewel het een ogenschijnlijk eenvoudige regeling is, blijkt deze in de praktijk lastig te implementeren. En ja, dan ontstaat er al snel een verschil van mening... waarbij ik overigens toch merk dat zelfs hier, in een kantoor waar de KBvG al sinds jaar en dag vertegenwoordigd is, niet iedereen honderd procent op de hoogte is van de merites van de besluitvorming en de achtergronden. Als je die uitlegt en kunt toelichten, dan geeft dat meer begrip en draagvlak.”

Uw kantoor was vorig jaar betrokken bij een tuchtzaak die breed de publiciteit haalde. Dat maken niet veel deurwaarders mee. Hoe bent u daar persoonlijk uit gekomen?

“Sterker. Ten eerste omdat ik in die tuchtzaak steeds buitengewoon transparant ben geweest, dus ik kan mezelf nog goed in de spiegel aankijken. Ten tweede omdat het niet alleen onszelf, maar ook veel andere

kantoren de ogen heeft geopend voor de risico's van al te gemakkelijk vertrouwen op je softwareleverancier. Dus uiteindelijk zijn we er beter uitgekomen, maar ik geef toe dat het veel extra werk heeft opgeleverd en ook enkele slapeloze nachten. Het mag vreemd klinken uit mijn mond, maar ik vind het op zich heel terecht dat onze klager op een laagdrempelige manier zijn klacht aan een rechter kon voorleggen. Het is alleen enigszins bevreemdend dat het de klager is gelukt zoveel media-aandacht te genereren voor deze zaak. Daar moest ik mee zien om te gaan, maar dat maakt niet dat ik op een andere manier naar het instituut tuchtrechter ben gaan kijken.

“Tuchtrecht is er om een normenkader te scheppen daar waar regelgeving ontbreekt of de regels polyinterpretabel zijn”

De tuchtrechter vervult mijns inziens een belangrijke rol in het totaal van kwaliteitszorg binnen de beroepsorganisatie. Hij is er om een normenkader te scheppen daar waar regelgeving ontbreekt, of, zoals in dit geval, de regels polyinterpretabel zijn. Hij is de hoeder van de normen en waarden van de beroepsgroep. Daarnaast is hij bij uitstek degene die uitwassen in de beroepsuitoefening kan adresseren. Van dat laatste was overigens in deze zaak geen sprake: de rechter was van mening dat wij niet snel genoeg gereageerd hebben toen eenmaal duidelijk werd dat ons systeem mogelijk een verkeerde berekening uitvoerde. Daar kun je van alles van vinden, maar dat is de uitspraak en die respecteren we.”

U hebt naar aanleiding van deze zaak zelf besloten uw bestuursfunctie op te geven. Ik denk dat menigeen na een dergelijk voorval zijn becomment zou hebben gehad van weer een bestuursfunctie in de spotlights. Waar komt uw drive vandaan om toch weer te solliciteren?

“Ik moet toegeven dat die ambitie ook een tijdje in de ijskast heeft gelegen. Maar toen duidelijk werd dat de functie van voorzitter vacant werd, ging het toch weer kriebelen.

Ik heb er met mijn vrouw over gesproken en met mijn medeaandeelhouders. Mijn drive is dat ik geniet van groei, van bouwen en van dingen voor elkaar boksen. Ik heb ook veel energie en doe graag veel dingen tegelijk, maar de echte beloning is als je kunt terugkijken op een mooi resultaat. Zo kijk ik terug naar mijn activiteiten als bestuurslid en daarom doe ik dit: omdat het werk en de KBvG nog lang niet klaar zijn en er nog veel te doen valt.”

Noemt u eens wat zaken die voor de komende periode op uw lijstje staan?

“Met stip op een is dat de aanstaande herziening van de Gerechtsdeurwaarderswet, die waarschijnlijk deze zomer nog naar de Kamer gaat. Het is bijzonder dat een zo jonge wet nu alweer herzien wordt, 13 jaar na inwerkingtreding. We zijn als KBvG nauw betrokken geweest bij de herzieningsplannen en hebben daarover veel gespro-

ken met de ambtenaren van het Ministerie. We weten deels welke kant het opgaat of op zou moeten gaan, maar formeel ligt er nog niets op tafel. Hoe dan ook wordt het voer voor discussie, want er liggen een aantal belangrijke onderwerpen op tafel: een bijstelling van het vestigingsbeleid, de voorgestelde integrale toezichtrol van het Bft afgezet tegen onze eigen Verordening KBvG Normen voor Kwaliteit, en een wijziging op het toezicht en het tuchtrecht. Bij dat laatste lijkt het Ministerie weer eens een analogie te trekken met het notariaat, in de zin dat het van mening is dat de kosten van toezicht en tuchtrecht door de beroepsgroep zelf gedragen zouden moeten worden. Het cruciale verschil is alleen dat klachten tegen notarissen door hun eigen klanten worden ingediend; klachten tegen deurwaarders komen in overgrote meerderheid van schuldenaren. En die kiezen wij zelf niet uit.”

“Als Noblesse Oblige nu weer geschreven zou worden, zou er een heel ander beeld oprijzen”

Ik neem aan dat de onderwerpen Onafhankelijkheid en KEI ook op dat lijstje staan?

“Absoluut. Het onderwerp Onafhankelijkheid houdt de beroepsgroep al jaren bezig. En daarover is het laatste woord nog niet gezegd nu de tweede Verordening Onafhankelijkheid door de staatssecretaris is afgekeurd. Voor KEI geldt dat het gebaseerd is op de veronderstelling dat het volledig digitaliseren van processen automatisch leidt tot kwaliteitsverbetering. Een opmerkelijke insteek, gezien de ervaringen

van de overheid met grote automatiseringsprocessen. De rechtspraak probeert in feite in één keer een inhaalslag te maken, want om eerlijk te zijn lopen ze tien jaar achter op het niveau van automatisering van onze beroepsgroep. Overigens zie ik het wel als onze rol om als ketenpartner de doelstellingen van KEI zo goed mogelijk te ondersteunen. Er zit heel veel expertise bij de deurwaarder.”

“Als je het ambt van deurwaarder een toekomst wil bieden, dan is adaptievermogen een eerste vereiste”

Is KEI niet ook een bedreigende ontwikkeling voor de beroepsgroep? Er leek aanvankelijk nogal wat te veranderen met betrekking tot de procesinleiding.

“Om eerlijk te zijn: ik zie niet zoveel bedreigingen en het is ook mijn attitude niet om ontwikkelingen als ‘bedreigend’ te zien. Bedreigingen zullen er altijd zijn, maar met een inhoudelijk goed en eerlijk verhaal kom

je een heel eind in het afwenden ervan. In de eerste plannen werd onze rol in de procesinleiding inderdaad gemarginaliseerd, maar inmiddels zijn de plannen alweer flink bijgesteld en erkent men de toegevoegde waarde van de deurwaarder. En daarmee is het ook weer een kans geworden om ons in dit proces te profileren als de deskundige bij uitstek. Als je het ambt van deurwaarder een toekomst wil bieden, dan is adaptievermogen een eerste vereiste. In die zin ben ik een Darwinist. Flexibiliteit en aanpassingsvermogen staan bij ons op kantoor ook uitdrukkelijk omschreven in het competentieprofiel van medewerkers. Je kunt niet ondernemen met mensen die niet willen bewegen. En wat in het klein geldt voor ons kantoor, geldt in het groot voor de hele beroepsgroep.”

Kortom, we gaan de komende drie jaar een voorzitter zien die vorm geeft aan een adaptieve en flexibele KBvG?

“In mijn beleving is de KBvG dat al in hoge mate. En die lijn zal ik doorzetten. Misschien is adaptief zelfs nog iets te passief, ik denk meer in termen van interactief en proactief. Actief meedenken en -praten, met goede argumenten, je ziet aan KEI dat dat ook echt resultaten oplevert. En kijk eens naar de laatste twee preadviezen:

hoeveel beroepsorganisaties leveren in zo'n korte tijd werk van zo'n hoog inhoudelijk niveau af? En het lijkt alsof we er nu al zo aan gewend zijn dat we het niet eens meer bijzonder vinden. Nou, dat is het heel zeker wel.”

Wie is Wilbert van de Donk?

Wilbertus Wilhelmus Maria van de Donk (Oirschot, 7 mei 1966)

... studeerde enkele jaren natuurkunde aan de TUE maar zag op zeker moment in dat een bètastudie hem onvoldoende kon boeien. Om in zijn onderhoud te voorzien, ging hij aan het werk bij gerechtsdeurwaarderskantoor Stalman in Den Bosch, “toevallig het kantoor van de vader van een goede studievriend.” Hoewel hij daar aanvankelijk begon met de ICT, werd hij al snel gegrepen door het inhoudelijke deurwaarderswerk. Hij stapte over naar Janssen & Janssen en begon, deels in eigen tijd, aan de deurwaardersopleiding in Utrecht. “In die tijd heb ik de gewoonte ontwikkeld om de zondagmiddag aan studie te besteden en dat doe ik tot op de dag van vandaag. Zondagmiddag lees ik mijn stukken en blijf ik vakinhoudelijk bij.”

... typeert zichzelf als een ‘Bourgondiër’ die mooie wijn en goed eten op waarde weet te schatten. Zijn favoriete keuken is Italiaans, “waarbij ik probeer de ingrediënten zelf zoveel mogelijk tot hun recht te laten komen.”

... speelt zo nu en dan golf (handicap 28), maar op basis van het principe dat ‘meedoen belangrijker is dan winnen’.

... begeleidde in 2013 als ‘facilitair manager’ twee kantoorequipes naar de top van de Alpe d’Huez voor KWF Kankerbestrijding. “Maatschappelijke betrokkenheid tonen vind ik belangrijk, we willen als deurwaarders ook zichtbaar zijn in de samenleving.”

... is een groot liefhebber van thrillers, die hij ter ontspanning ‘in hoog tempo verslindt’. Daarnaast kijkt hij graag naar Amerikaanse series op dvd. De VS is tevens zijn favoriete vakantiebestemming, in zijn ogen “een fascinerende samenleving, al is het politieke klimaat er hopeloos en zijn er veel dingen lang niet zo goed geregeld als bij ons.” Zijn laatste bezoek was aan Washington DC, waar hij onder meer de zittingszaal van het Supreme Court bezocht. “Erg indrukwekkend.”

... is gelukkig getrouwd en gewenst kinderloos.

PE WORKSHOPS VOOR (KANDIDAAT-)GERECHTSDEURWAARDERS

Uw kennis verbreden of verdiepen binnen uw vakgebied? Hogeschool Utrecht start in het najaar 2014 met een aantal PE workshops voor (kandidaat-)gerechtsdeurwaarders.

29 oktober: PE "De gerechtsdeurwaarder en zijn omgeving" (docent: mevr. mr. dr. C. (Ineke) van den Berg)

Een goede gerechtsdeurwaarder is op zijn toekomst voorbereid. Vergroot uw kennis over maatschappelijke veranderingen die het werk van juridische professionals beïnvloeden.

20 november: PE "Internationale betekening" (docent: mr. J.H. (Jos) Rutten)

Leveren grensoverschrijdende betekeningen u hoofdbreken op? Niet nodig. Vergroot uw kennis, oefen vaardigheden.

9 december: PE "Civiel bewijsrecht" (docent: mr. W. (Wouter) Lem)

Gelijk hebben is wat anders dan gelijk krijgen. Vergroot uw kennis van het civiele bewijsrecht en oefen met casuïstiek uit de praktijk.

Elke workshop geeft 4 PE punten. De workshops worden gegeven van 15.00 - 19.30 uur op locatie HU Domstad, Koningsbergerstraat 9, 3531 AJ in Utrecht. De kosten bedragen € 300,- per workshop, inclusief studiemateriaal en catering en PE registratie bij de KBvG.

Kijk voor meer informatie en aanmelden op www.pe-deurwaarders.hu.nl.

ER VALT NOG
GENOEG TE LEREN

HOGESCHOOL
UTRECHT

RECHTSORDE®

Rechtsorde: dé zoekmachine voor juridische informatie

Rechtsorde biedt u als professional:

- Uitgeef- en openbare bronnen geïntegreerd in één krachtige zoekmachine
- Een unieke interface waarbij ook interne know-how inzichtelijk wordt gemaakt
- De mogelijkheid tot het inrichten van cliëntportalen

Gratis pilot?
Kijk op
rechtsorde.nl

Veilig, betrouwbaar en actueel!

Gebonden in vrijheid

Uit de praktijk geeft een blik in de keuken van de gerechtsdeurwaarder. Deze keer aandacht voor de ervaringen van een gerechtsdeurwaarder in de dagelijkse – en immer verrassende – praktijk van ontruiming.

Door mw. drs. M.J.P.A. de Wilde, toegevoegd kandidaat-gerechtsdeurwaarder in Oosterhout

Voor dat een ontruiming daadwerkelijk plaatsvindt, zijn we als deurwaarders gemiddeld toch al zo'n vier keer bij een schuldenaar aan de deur geweest, met een dagvaarding, betekening van het vonnis en aanzegging van de ontruiming. Vaak is er dan ook al talloze malen telefonisch en e-mailcontact geweest om te proberen de ontruiming te voorkomen. Net als vele andere collega's in het land, ga ik vaak de dag vóór de aangekondigde ontruiming nog bij de betreffende personen langs om te bekijken of er wellicht nog een oplossing gevonden kan worden. Soms kan alsnog de openstaande vordering worden voldaan. Soms zijn de voormalige huurders al vertrokken, al dan niet met achterlating van huisdieren en een gedeelte van de inboedel. Soms is het pand al leeg en kan de ontruiming worden afgeblazen omdat de huurder de sleutel al netjes heeft ingeleverd bij de verhuurder. Maar het komt ook met regelmaat van de klok voor, dat de schuldenaar de kop in het zand steekt en de ontruiming gelaten afwacht. Meestal is wel een goede inschatting te maken van de omstandigheden waar je bij de ontruiming mee te maken gaat krijgen. Toch zijn er situaties die je op voorhand niet voorziet. Zo ook in dit geval.

Op een zonnige voorjaarsdag had ik me een uur voor het aangekondigde ontruimingstijdstip naar het adres van de schuldenaar begeven. De vorige dag had mevrouw bij mijn bezoek een wat gelaten indruk gemaakt. Een betalingsregeling kon in deze zaak niet worden getroffen. Het ging namelijk niet om een betalingsachterstand maar om een langdurige overlastkwestie waarin de rechter de ontbinding van het huurcontract en ontruiming van het gehuurde had uitgesproken. Deze alleenstaande moeder met drie opgroeiende tieners had aangegeven niet eerder te kunnen vertrekken dan de dag van de ontruiming. Op mijn vraag waarom ze niet eerder konden vertrekken, kreeg ik een vaag antwoord. Wel was mij duidelijk dat ze niet onwelwillend was om te vertrekken. De buurt en het gezin lagen elkaar niet meer, dat bleek wel uit de gevoerde gerechtelijke procedure. Ze vertelde mij dat ze een nieuwe woning had gevonden en dat ze blij was om te kunnen vertrekken naar een buurt aan de andere kant van de stad. Ze wilde een nieuwe start maken met haar gezin. Ik kon mijn vinger er niet op leggen, maar ik vertrouwde het toch niet helemaal en besloot al vroeg bij haar te zijn.

Op mijn aanbellen deed mevrouw open. Ik werd binnengelaten. Mevrouw vertelde me dat ze vervoer had geregeld en druk bezig was om het huis te ontruimen. De hele familie was binnen bezig

om alle eigendommen te verzamelen. Kleding werd in grote blauwe vuilniszakken gestopt. De hond werd bij de burens geparkeerd. Bedden en kasten waren al uit elkaar gehaald. Het leek of er een tornado door het huis had gewoed. Ondertussen liep mevrouw zenuwachtig rond. Een verhuisbedrijf had zij niet kunnen of willen inschakelen, een vriend met een aanhangwagen zou zo komen en alvast een en ander meenemen. Een kwartier later belde de vriend aan. Achter zijn auto hing een kleine aanhangwagen van het formaat broodtrommel. De vriend, moeder en de oudste twee kinderen laadden de aanhanger vol. Nadat de vriend met volle aanhanger richting de nieuwe woning aan de andere kant van de stad was vertrokken, leek het nog net zo vol te staan. Dit was de enige hulp die mevrouw had ingeschakeld.

Ondertussen belde ik met kantoor met de mededeling dat de hulpofficier kon worden afgebeld, omdat mevrouw mij al had toegelaten tot de woning en meewerkte met de ontruiming. Vervolgens nam ik mevrouw apart. Als we op deze wijze de woning zouden ontruimen, zouden we nog dagen bezig zijn. De verhuurder was heel duidelijk geweest, er zou aan mevrouw geen uitstel worden verleend. Mevrouw stond met de handen in het haar en ik kreeg medelijden met haar. Inmiddels stond de ontruimploeg voor de deur. Zes grote kerels met een enorme vrachtwagen. Ik voerde kort overleg met de voorman van de ontruimploeg.

De gemeente had in een brief aangekondigd niet voor de afvoer en opslag van de op de openbare weg geplaatste inboedel zorg te dragen. Daarnaast had de gemeente ons medegedeeld dat de APV onverkort zou worden gehandhaafd. Om problemen met de gemeente te voorkomen, hadden we daarom al zelf voor opslagcapaciteit gezorgd. Maar opslag van een inboedel kost ook geld en de opdrachtgever wilde zo min mogelijk kosten maken. Uiteindelijk besloten we aan de telefoon met de opdrachtgever om de gehele inboedel van het gezin in de verhuishwagen te laden en deze op het nieuwe adres van mevrouw op de stoep te lossen. Mevrouw regelde ondertussen nog wat vrienden die zowel op het oude als het nieuwe adres met in- en uitladen zouden helpen. De kinderen brachten ondertussen hun fietsen alvast naar het nieuwe adres.

Toen ging de deurbel.

Voor de deur stonden twee heren in uniform. Achter hen stond een man in burger. De heren kwamen binnen. Ik stelde me voor en gaf aan dat we de hulpofficier al hadden afgebeld omdat mevrouw

meewerkte aan de ontruiming. Ik vond het heel vriendelijk dat ze poolshoogte kwamen nemen, maar hun aanwezigheid was voor mij niet strikt noodzakelijk. Eén van de heren begon te lachen. Hij stelde zich voor, net als de twee andere. Hij zag aan mijn blik dat ik er niets van snapte. Mevrouw, die al die tijd zwijgend naast mij stond, was vuurrood geworden en keek naar de grond. De man vertelde dat zij ook met de ontruiming kwamen helpen, zij kwamen namelijk de thuisunit van de enkelband van mevrouw ophalen. Het duurde even voordat mij duidelijk werd waar de man, een reclaseringsambtenaar, het over had. Mevrouw trok haar ene broekspijp een stukje op en daar prijkte inderdaad een pracht van een enkelband. Uit schaamte had ze mij hier niets van willen vertellen. Mevrouw stond onder elektronisch toezicht door middel van een enkelband. De rechter had haar deze maatregel opgelegd, zodat zij wel zelf voor haar kinderen kon blijven zorgen. Op mijn vraag hoe de heren wisten dat mevrouw en haar gezin vandaag ontruimd zouden worden, kreeg ik niet meteen een antwoord. Pas later werd mij duidelijk dat de wijkagent hierin een rol gespeeld heeft.

De heren spraken kort met mevrouw en begonnen de thuisunit los te koppelen. Het nieuwe woonadres werd door mevrouw doorgegeven. Vervolgens ontstond er een probleem. De heren konden de thuisunit wel meenemen naar het nieuwe adres, maar daar moest iemand aanwezig zijn om voor hen de deur te openen. Ook moest mevrouw binnen een half uur na het aansluiten op het nieuwe adres aanwezig zijn. Terwijl de heren allerlei ingewikkelde constructies bedachten, opperde ik de mogelijkheid dat mevrouw bij hen in de auto zou stappen en samen met de thuisunit naar het nieuwe adres zou worden gebracht. De heren keken mij aan of ik zojuist had voorgesteld om de gouden koets door kamelen te laten voorttrekken. Onder geen enkele voorwaarde zouden zij mevrouw mee in de auto nemen. De heren discussieerden nog vrolijk een paar minuten door.

Ondertussen wandelde ik naar de ontruimploeg die inmiddels versterking had gekregen van een paar vrienden van mevrouw. Ik vroeg aan de voorman of mevrouw mee kon rijden met de vrachtwagen naar haar nieuwe adres. Dat bleek geen enkel probleem te zijn. De vrienden gingen, nadat de vrachtwagen vol en het huis leeg was, per fiets naar het nieuwe adres.

Terug in het huis werd mijn oplossing met duidelijke opluchting van alle partijen ontvangen. Zo gezegd, zo gedaan. De verhuswagen met daarin de gehele inboedel en mevrouw reed achter de politiewagen aan naar het nieuwe adres. Ik sloot de woning af, maakte mijn proces-verbaal op en droeg de woning over aan de verhuurder. Einde verhaal, zo leek het.

Eind juni van dit jaar ging een lang gekoesterde droom in vervulling en mocht ik mee op nachtdienst met een hulpofficier. Tijdens deze dienst spraken we over het werk van de politie en de gerechtsdeurwaarder en welke bijzondere omstandigheden we allebei hebben meegemaakt. Ik vertelde hem over deze zaak. Een aantal dingen waren mij nog steeds niet duidelijk geworden. De hulpofficier kon echter voor licht in de duisternis zorgen. Bij elektronisch toezicht mag geen sprake zijn van een op handen zijnde huisuitzetting. In het geval van mevrouw, zou dat kunnen betekenen dat bij huisuitzetting het elektronisch toezicht moet

worden stopgezet en mevrouw alsnog wordt gedetineerd. De kinderen van mevrouw zouden dan elders via de daarvoor aangegeven instanties moeten worden ondergebracht. Het gezin zou uit elkaar vallen. Waarschijnlijk heeft de wijkagent na het verhaal van mevrouw, niet alleen de reclassering ingeschakeld, maar er ook voor gezorgd dat mevrouw andere woonruimte kreeg toegewezen. De wijkagent heeft door zijn interventie ervoor gezorgd, dat het gezin bijeen kon blijven en in een andere wijk rustig een nieuw bestaan kon opbouwen.

Ik moet regelmatig in de wijk zijn waar mevrouw met haar gezin is gaan wonen. De kinderen zijn inmiddels op zichzelf gaan wonen. De rust in het gezin is met enkele ups en downs door de jaren heen teruggekeerd. Soms zie ik haar lopen en, ook al is het al jaren geleden, als we elkaar zien zwaaien we naar elkaar.

Heeft u interessante en relevante praktijkcases die uitgelicht kunnen worden in het vakblad de Gerechtsdeurwaarder?

Mail ons via kbvg@kbvg.nl.

De Horeca Opkoper
Snel, discreet en tegen een goede prijs...
 - 24 uur afhandeling service...
 - eigen technische en logistieke dienst, evt. bezemschoon...
 info@dehorecaopkoper.nl
 Tel. 0355 880 883

06 52 641 582
 Industrieweg 48
 3762 EK, SOEST
<http://www.dehorecaopkoper.nl>

Justice for the poor

Vino Timmerman, advocaat-generaal bij de Hoge Raad, schreef de technische inleiding bij het preadvies *Naar een nieuwe beslagvrije voet*. Hij is van mening dat het actualiseren en verbeteren van wetgeving bij uitstek een taak is van de wetgever en niet van de rechterlijke macht. “Het is zeer de vraag of het aan de Hoge Raad is om met allerlei juridische acrobatiek tot een maatschappelijk wenselijke uitkomst te komen.”

Op de werktafel van Vino Timmerman ligt de laatste editie van de *Gerechtsdeurwaarder*. Op de cover heeft de advocaat-generaal in een vrijwel onleesbaar handschrift aantekeningen gemaakt – een geheugensteuntje voor het komende

gesprek. Hij zal er geen blik op werpen, want Timmerman is goed ingevoerd in de materie van de laatste twee preadviezen. Hij zegt de in beide publicaties behandelde materie ‘zeer actueel’ te vinden, omdat als gevolg van de economische crisis een groeiende groep mensen buiten

hun schuld in de financiële problemen is gekomen. Timmerman: “Ze worden werkloos, of hebben wel werk maar op onregelmatige basis of werk dat slecht betaalt. Dan is behoud van een bepaald minimuminkomen voor levensonderhoud een essentieel iets. In mijn visie moet het

recht namelijk ook ‘justice for the poor’ bieden. Je kunt gemakkelijk zeggen: ‘als je financiële problemen hebt, dan heb je dat aan jezelf te wijten’, maar werkloos worden is iets waar veel mensen niets aan kunnen doen. Dat is inherent aan economische ontwikkelingen in de samenleving. Bij een

humane samenleving hoort dat een zekere bescherming wordt geboden aan mensen die in de financiële narigheid zijn terechtgekomen.”

Die bescherming moet volgens Timmerman in de eerste plaats door heldere en eenduidige wetgeving tot stand komen. Van

de rechterlijke macht mag in dit opzicht niet te veel worden verwacht – een onderwerp waarop hij later in het gesprek nog uitvoerig terugkomt.

Intussen is Timmerman de eerste om toe te geven dat bepaalde artikelen uit het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering

niet (meer) voldoen aan het criterium ‘helder en eenduidig’. Op de vraag of hij daarvoor een verklaring heeft, antwoordt hij: “Die preadviezen van de KBvG liggen er niet voor niets. Voor het beslagverbod geldt dat de wetgeving negentiende eeuws is en niet meer in de huidige tijd past. Voor de regeling van de beslagvrije voet veeleer dat hij te ingewikkeld is, te gedetailleerd en ook te moeilijk toepasbaar in de dagelijkse praktijk. Er wordt op allerlei terreinen aan wetgeving gewerkt, en het probleem van dit specifieke stukje wetgeving is dat er geen grote lobbygroepen zijn die zich inzetten om deze wetgeving bij de tijd te houden of die erop aandringen de kwaliteit ervan te verbeteren. Kortom, er is geen effectieve lobby om die ‘justice for the poor’ te bereiken. Dat zou een verklaring kunnen zijn.”

“Er is geen effectieve lobby om die ‘justice for the poor’ te bereiken”

LANGE BAAN

Timmerman denkt echter ook dat het feit dat de overheid zelf allerhande bijzondere bevoegdheden heeft gecreëerd die de wettelijke regeling van de beslagvrije doorkruisen, een rol speelt. “Als je daar wat aan wilt veranderen, dan zul je als overheid bereid moeten zijn in je eigen voet te schieten. Ook dat kan een reden zijn waarom men terughoudend is om op dit punt met nieuwe wetgeving te komen.” Juist het gebrek aan een grote lobbygroep maakt het initiatief van de KBvG om preadviezen uit te brengen ook zo lovenswaardig, vindt de advocaat-generaal. Volgens hem kan de beroepsorganisatie overtuigend aantonen dat wetgeving niet goed meer werkt in de praktijk en verbeteringen aandragen. “Ik vind het zeer te prijzen dat dit gebeurt en dat daaraan zoveel tijd en energie wordt besteed, want het schrijven van dergelijke rapporten is een kostbare operatie. Ze zijn zeer goed gedocumenteerd en ze hebben ook effect, voor zover ik dat kan beoordelen.”

Timmerman is zijdelings betrokken geweest bij het preadvies Naar een nieuwe beslagvrije voet. Wat vindt hij van het resultaat? Is hij te spreken over de gefa-

seerde aanpak, de ‘tweetrapsraket’? Timmerman: “Laat ik zo zeggen: ik vind de voorstellen voor zowel de korte als de lange termijn heel goed verdedigbaar. Maar ik denk wel: waarom moet dit traject in tweeën worden geknipt? Zo ingewikkeld is het nu ook weer niet. Maar er zijn misschien redenen voor die mij ontgaan. Kijk, de voorgestelde verplichting voor deurwaarders om de werking van de beslagvrije voet beter aan schuldenaren uit te leggen, lijkt mij heel goed. Mensen moeten niet het idee hebben ‘slachtoffer’ te worden van een bureaucratische maatregel die zij niet begrijpen. Aan goede uitleg aan de gewone burger is in onze ingewikkelde samenleving grote behoefte. Ook het voorstel om deurwaarders gemakkelijker toegang te geven tot bepaalde informatie bij overheidsinstanties om de beslagvrije voet op een uniforme manier te kunnen vaststellen, lijkt mij heel zinvol. Maar de materie met betrekking tot het niet gelden van de beslagvrije voet voor inkomen dat op een bankrekening wordt gestort: dat is geen buitengewoon gecompliceerd wetgevingsprobleem. Sterker nog, in de ons omringende landen is het allang geregeld. Waarom moet dat dan in de tweede trap worden opgenomen moeten worden en dus op de lange baan moeten worden geschoven?”

ROL VAN DE RECHTER

Overigens maakt deze discussie volgens Timmerman duidelijk dat het niet de rechtelijke macht maar de wetgever is die dit soort knopen moet doorhakken. Hij zegt: “Over de vraag of de beslagvrije voet niet óók moet gelden voor inkomen dat door de werkgever op een bankrekening wordt gestort, bestaat inmiddels de nodige jurisprudentie. De ene magistraat legt het systeem zo uit dat de voet wel voor de bankrekening geldt, en de andere doet dat niet. Dat is ongelukkig en laat zien dat je dit soort zaken niet aan de rechterlijke macht moet overlaten. Natuurlijk kunnen wij als parket van de Hoge Raad in een dergelijke zaak cassatie in het belang der wet instellen. Maar ook dan denk ik dat het een moeilijke exercitie wordt om de beslagvrije voet naar bankrekening van de werknemer uit te breiden, gezien de systematiek van het huidige juridisch systeem. Iets wat ook Broekveldt overtuigend laat zien in het preadvies.”

Volgens Timmerman is het “op z’n minst betwistbaar of je naar de leer van de rechtsvinding wel zo vrij met het systeem mag omgaan” en is hier duidelijk sprake van een spanning tussen de maatschappelijk wenselijke uitkomst en de systematiek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. “Het is zeer de vraag of het in dit geval aan de Hoge Raad is om met allerlei juridische acrobatiek tot een maatschappelijk wenselijke uitkomst te komen. Ik sluit dit niet uit, maar ik twijfel.”

“Aan goede uitleg aan de gewone burger is in onze ingewikkelde samenleving grote behoefte”

Op de vraag of hij nog andere regelingen uit het executie- en beslagrecht voor herziening vatbaar acht, antwoordt hij: “Er is ook een discussie gaande over de vraag of je in Nederland niet op te lichte gronden beslag kan leggen. Dat vind ik een hele complexe discussie die ik hier eigenlijk buiten wil houden, omdat het in geval van de beslagvrije voet en het beslagverbod meestal niet gaat over de vraag of het beslag al dan niet op terechte gronden is gelegd. Het gaat om vorderingen die vaststaan en er zijn ook meestal geen discussies over de omvang. Maar laat ik nog een ding uit het preadvies noemen: de vraag of je een uniforme beslagvrije voet moet hanteren, of dat je iets van een getrappt systeem moet invoeren zodat mensen met voorheen een hoog inkomen niet in een klap op hetzelfde lage niveau terechtkomen als mensen die al gewend zijn van een lager inkomen rond te komen. In Duitsland kent men een dergelijk mitigerend systeem, al naar gelang de hoogte van het inkomen in betere tijden en ik ben daar persoonlijk ook wel een voorstander van. Maar dat is wellicht wél wat voor de meer lange termijn, omdat het politiek veel gevoeliger ligt. Hogere inkomens worden immers wat gunstiger behandeld dan mensen met een laag inkomen.”

Roessen & Roessen

bedrijfsdiensten bv

Totaalpakket ontruiming,
woningschoonmaak en
opslag inboedels

- Geen annuleringskosten.
- Overname van aansprakelijkheidsrisico van opslag en vernietiging van inboedels.
- Digitaal aan- en afmelden van ontruiming met behulp van een volledig geautomatiseerd planningsprogramma.
- Grote speler in de branche, met 4.400 ontruiming per jaar, waarvan 62,5 % met woningreiniging en 38% met opslag inboedel.
- Landelijke dekking, ideaal voor kantoren met meerdere vestigingen.
- Vast, met verklaring omtrent goed gedrag, eigen personeel. Snel en flexibel inzetbaar in ploegen met voorman.
- Bewaakte opslaglocatie met gesloten en verzegelbare containers voor de opslag van inboedels en in beslag genomen goederen.

Per 1 juni 2012 zijn wij ook MVO gecertificeerd!

Berkelse Poort 9 • 2651 JX Berkel en Rodenrijs
T 079-3632060 • F 079-3632065 • E info@roessen.nl
www.roessen.nl

23 september 2014 PE Beslagvrije Voet

Locatie: Aristo Accommodaties Amsterdam
Tijdstip: 13.30 tot 18.00 uur
Docent: de heer mr. L.J. Saarloos
Investing: € 395,- per persoon, exclusief BTW. Inclusief locatie, lesmateriaal, catering, consumpties en registratie bij de KBvG.
PE punten: voor deze cursus worden 4 punten aangevraagd bij de KBvG.

25 september en 9 oktober 2014 PE Tweedaagse training Losse Opdrachten - Exploten Schrijven

Locatie: Aristo Accommodaties Utrecht
Tijdstip: 10.00 tot 16.00 uur
Docent: mevrouw mr. M. Bernardt
Investing: € 665,- per persoon, exclusief BTW. Inclusief locatie, lesmateriaal, catering, consumpties en registratie bij de KBvG.
PE punten: voor deze cursus worden 10 punten aangevraagd bij de KBvG.

14 oktober 2014 PE Beslagvrije Voet

Locatie: Van der Valk Hotel Zwolle
Tijdstip: 13.30 tot 18.00 uur
Docent: de heer mr. J. Feikema
Investing: € 395,- per persoon, exclusief BTW. Inclusief locatie, lesmateriaal, catering, consumpties en registratie bij de KBvG.
PE punten: voor deze cursus worden 4 punten aangevraagd bij de KBvG.

10 november 2014 PE Vastgoed

Locatie: Locatie: Van der Valk Hotel Hengelo
Tijdstip: 13.30 tot 18.00 uur
Docent: de heer mr. J. Feikema
Investing: € 395,- per persoon, exclusief BTW. Inclusief locatie, lesmateriaal, catering, consumpties en registratie bij de KBvG.
PE punten: voor deze cursus worden 4 punten aangevraagd bij de KBvG.

Check www.hafkampopleidingen.nl
voor ons complete opleidingsaanbod.

Kantooradres: Noorderpoort 19, 5916 PJ Venlo
T (+31)77-320 17 50 • E info@hafkampopleidingen.nl
I www.hafkampopleidingen.nl

Het preadvies gepresenteerd: een boeiende middag samengevat

Op 30 juni is het preadvies *Naar een nieuwe beslagvrije voet. Vereenvoudiging in een tweetrapsraket*¹ onder grote belangstelling gepresenteerd. Het was voorzitter John Wisseborn die het eerste exemplaar uitreikte aan staatssecretaris Fred Teeven van het ministerie van Veiligheid en Justitie. In de middag, die onder leiding stond van Ton Jongbloed, gaven tal van sprekers hun visie op (deelonderwerpen uit het) preadvies. Een verslag.

Door mr. J. Rijdsijk

JONGBLOED

Het was dagvoorzitter Ton Jongbloed, hoogleraar executie- en beslagrecht aan de Universiteit Utrecht en een van de schrijvers van het preadvies, die de themamiddag opende. In zijn openingswoord ging hij in op de politieke belangstelling voor het nieuwe preadvies: “Dit preadvies is min of meer op verzoek van de wetgever verschenen. Immers, medio vorig jaar werden Kamervragen gesteld en de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie wist dat de KBvG plannen had gemaakt voor een preadvies aangaande de beslagvrije voet en heeft toen toegezegd dat na de verschijning ervan in juni 2014 wetgevende actie zou worden ondernomen. Het is 30 juni, het parlement gaat bijna op reces, dus dat is nog net op tijd.”

Vervolgens ging Jongbloed in op de aanleiding om tot dit preadvies te komen. Hij noemde twee redenen: de soms behoorlijk gecompliceerde berekening van de beslagvrije voet en het feit dat in de praktijk de uitkomst soms onbevredigend verloopt. Hij wees erop dat diverse gerechtsdeurwaarders bij het beantwoorden van de enquête hebben aangegeven dat het soms moeilijk uit te leggen is hoe de berekening tot stand is gekomen, want alles moet in de goede volgorde gebeuren en de beslagenen raadplegen soms websites die een andere berekeningswijze hanteren en dat roept vragen op.²

Tot slot stond hij stil bij het rapport *Met voeten getreden*,³ dat in november 2013 verscheen en waarin de Nationale ombudsman stevige kritiek uitte op het vaststellen van de beslagvrije voet door gerechtsdeurwaarders: “Bij het vaststellen van de beslagvrije voet worden soms fouten gemaakt. Natuurlijk is iedere fout er een te veel, maar de wijze waarop de Nationale ombudsman dit naar buiten heeft gebracht, deed veel gerechtsdeurwaarders geen goed. Allereerst heeft de ombudsman actief de publiciteit gezocht om fouten te achterhalen en vervolgens heeft hij geconstateerd dat het aantal fouten over een periode van enkele jaren schrikbarend is toegenomen. Het deed me denken aan een krantenberichtje over de vervuiling van de Rijn. Op een zeker moment verscheen een bericht in de krant dat de Rijn sterk was vervuild. De vervuiling zou eigenlijk van de ene op de andere dag fors zijn toegenomen. Wat bleek: er was helemaal geen sterker vervuiling, er was een nieuw meetschip in gebruik genomen met verfijndere apparatuur.”

VAN DE DONK

Na het openingswoord van Jongbloed kreeg Wilbert van de Donk, gerechtsdeurwaarder in Eindhoven en aankomend KBvG-voorzitter, het woord. Van de Donk was lid van de expertgroep *Beslagvrije voet*, die de schrijvers van het preadvies heeft geadviseerd bij het schrijven van het wetsvoorstel en het formuleren van de aanbevelingen. In deze rol praatte hij de aanwezigen bij over de voorgestel-

de veranderingen: “Ik heb het genoeg om met u hoofdstuk 7 van het preadvies te mogen bespreken, met als titel *Op welke manier dient de regeling van de beslagvrije voet te worden herzien?*”⁴ Dus niet óf de beslagvrije voet moet worden herzien, maar slechts de vraag hóe. Vriend en vijand zijn het wel eens over de vraag óf. Zie ook het themanummer van de Gerechtsdeurwaarder, met daarin de bijdragen van verschillende politici die breed, van links tot rechts, de Kamer vertegenwoordigen.”⁵

In het vervolg van zijn verhaal stond Van de Donk stil bij het onderscheid dat in het preadvies wordt gemaakt tussen de korte en lange termijn. Hij legde uit dat de voorgestelde tweetrapsraket een bewuste keuze is geweest. Het lijkt niet logisch om een voorstel te doen om te komen tot een vereenvoudiging van de beslagvrije voet op de korte termijn, en tegelijk ook aanbevelingen te doen voor een verdergaande wijziging op lange termijn. Waarom kan dat niet in een keer? Van de Donk gaf aan dat de problemen met de beslagvrije voet zodanig zijn dat wijzigingen op korte termijn onontbeerlijk zijn. Met die wijzigingen kan echter de verregaande vereenvoudiging van de beslagvrije voet die de schrijvers van dit preadvies voor ogen staat, niet in een keer worden gerealiseerd, mede gelet op de huidige politieke realiteit.

Daarna besteedde hij uitgebreid aandacht aan de belangrijkste aanbevelingen, in het bijzonder de informatieverplichting en de daarmee samenhangende voorstellen tot wijziging:⁶ “De informatievoorziening vormt een belangrijk knelpunt in de huidige toepassingspraktijk van de beslagvrije voet. Dat kwam niet alleen naar voren uit de ronde tafel, maar ook uit de onder de beroepsgroep gehouden enquête. Een uitkomst die ik vanuit mijn eigen praktijk kan bevestigen. De redenen waarom de informatievoorziening niet werkt, zijn divers: schroom, terughoudendheid, misverstanden ... Daarom is het van belang dat de gerechtsdeurwaarder de schuldenaar nog duidelijker informeert over de beslagvrije voet en de wijze waarop die wordt vastgesteld. Dit komt niet alleen het inzicht van de schuldenaar in zijn positie ten goede, het strekt er ook toe de schuldenaar te stimuleren tot het verstrekken van de voor de berekening van zijn beslagvrije voet relevante gegevens. Tegelijkertijd is het goed als de gerechtsdeurwaarder voor het verkrijgen van die gegevens minder afhankelijk wordt van de medewerking van de schuldenaar.”

BROEKVELDT

De volgende spreker was voormalig Amsterdams rijksadvocaat Peter Broekveldt, tien jaar geleden gepromoveerd op het derdenbeslag,⁷ en tevens een van de schrijvers van het preadvies. Hij ging in op de vraag of de bescherming van de beslagvrije voet ook geldt voor inkomen dat op een bankrekening wordt gestort. Broekveldt legde uit dat het hier om een voor de praktijk belangrijke kwestie gaat, die zowel de bescherming van de rechtspositie van de schuldenaar als ook die van zijn verhaal zoekende schuldeiser(s) raakt. De in de praktijk vermoedelijk veelvoorkomende casus is volgens hem in beginsel eenvoudig: de vordering waaraan de beslagvrije voet is verbonden, bijvoorbeeld het loon, wordt door de werkgever elke maand overgemaakt op een bank- of girorekening van de schuldenaar. De vraag die dan rijst is of deze vordering het karakter van de beslagvrije voet verliest, als het daarmee gemoeide bedrag is bijgeschreven op de bankrekening van de gerechtigde.

Broekveldt kwam na het bespreken van het Slis-Stroom-arrest⁸ en *Bahceci/Van der Zwan q.q.*⁹ tot de conclusie dat dit inderdaad het geval is. In het laatstgenoemde arrest verwoordde de Hoge Raad het als volgt: “Het oordeel van de Rechtbank moet aldus worden begrepen dat artikel 23 lid 1 onder c AKW slechts betrekking heeft op de vordering van degene die tot de kinderbijslag is gerechtigd, op de SVB, en niet op de bedragen die de SVB op de bankrekening van de gerechtigde, of, zoals hier, van een derde heeft doen bij schrijven. Dat oordeel is juist.”¹⁰ Broekveldt: “Daarmee is mijns inziens het pleit definitief beslecht ten nadele van degenen die menen dat de bescherming, die de beslagvrije voet de gerechtigde tot de vordering waaraan die is verbonden, beoogt te bieden in stand blijft en werkt, ook als het met die vordering gemoeide bedrag is bijgeschreven op de eigen bankrekening van de gerechtigde. Een andere opvatting zou, gelet op de wijze waarop ons betalingsverkeer verloopt en het systeem van het derdenbeslagrecht, tot mogelijk niet goed op te lossen problemen leiden.”¹¹

WISSEBORN

Na de pauze was het John Wisseborn, voorzitter van de KBvG en gerechtsdeurwaarder in Harderwijk, die de aftrap voor het officiële gedeelte van de middag mocht verrichten: het uitreiken van het eerste exemplaar van het preadvies aan staatssecretaris Fred Teeven van het ministerie van Veiligheid en Justitie. In zijn toespraak stond Wisseborn eerst stil bij de bijzondere positie van de gerechtsdeurwaarder in het rechtsbestel: “De taak van de gerechtsdeurwaarder is het toepassen van de wet; nauwkeurig en zonder aanzien des persoons. De wet en de uitspraak van de rechter zijn de leidraad waaraan de gerechtsdeurwaarder zijn handelen toetst. In dat kader is het niet vanzelfsprekend dat de gerechtsdeurwaarder de wet zelf ter discussie stelt. Immers, zijn taak is handhavend en de regels die hij uitvoert zijn formeel en strikt. De beslagvrije voet is daar een sprekend voorbeeld van: een gedetailleerde regeling vol aanvullingen en uitzonderingen al naar gelang de situatie van de beslagene en de beslaglegger. Wat voor de een geldt, is voor de ander weer anders geregeld.”

Vervolgens ging Wisseborn in op het wettelijk bestaansminimum, dat onder andere door de beslagvrije voet gegarandeerd zou moeten worden. Hij gaf aan dat naar zijn mening het wettelijk bestaansminimum de laatste jaren een wat diffuus karakter heeft gekregen. Zo krijgt een bijstandsgerechtigde 100% van de bijstandsnorm, een beslagschuldenaar 90% en een zogenaamde notoire wanbetaler op grond van artikel 19 lid 1 IW 1990 81% van de bijstandsnorm. Hij vroeg zich af welke van deze partijen te veel of te weinig krijgt om de lopende kosten van het bestaan te kunnen voldoen. Ook bracht hij de situatie ter sprake dat de beslagvrije voet die op de bankrekening wordt gestort bloot kan staan aan de overheidsvordering of bankvordering waardoor er nog eens € 500 van de bankrekening kan worden afgeschreven.¹² Volgens Wisseborn moet de overheid kritisch kijken naar de verschillende inbreuken die op de beslagvrije voet worden gemaakt.

TEEVEN

Staatssecretaris Teeven toonde zich verheugd met het eerste exemplaar van het preadvies. Hij noemde de totstandkoming van dit werk een grote felicitatie waard: aan de leden en het bestuur van de KBvG, maar ook aan degenen die het preadvies hebben geschre-

ven. Het deed Teeven deugd dat de KBvG er in geslaagd is het ingewikkelde onderwerp van de beslagvrije voet binnen zo korte tijd niet alleen gedegen te onderzoeken en te beschrijven, maar zelfs met een panklaar wetsontwerp te komen. Hij sprak daarvoor zijn waardering uit. Hij gaf aan het preadvies samen met collega-staatssecretaris Jetta Klijnsma van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid te gaan bestuderen en daarna met een reactie te zullen komen.

Ook maakte Teeven van de gelegenheid gebruik om kort terug te blikken: “Het is nog maar vijf jaar geleden dat de commissie-Van der Winkel het evaluatierapport *Noblesse Oblige*¹³ presenteerde. In dat rapport had de commissie nogal wat kritiek op het functioneren van de KBvG, u zou, en nu citeer ik, ‘het venster op de buitenwereld nog niet echt open (hebben) staan.’¹⁴ Niet verwonderlijk dat een van de aanbevelingen van de commissie dan ook luidde: ‘zoek de dialoog, juist ook in het publieke debat.’ Dat was kennelijk niet aan dovemansoren gericht. De laatste jaren heeft de KBvG zich inderdaad meer en meer gemengd in het publieke debat. En in amper drie jaar heeft u het voor elkaar gekregen om drie belangrijke preadviezen te produceren. Kortom, u hebt de vensters wijd open gezet en daarbij hebt u zich bepaald niet beperkt tot de ramen op de onderste etages.”

KUZU

De volgende spreker was Tunahan Kuzu, Tweede Kamerlid voor de Partij van de Arbeid met als portefeuille armoede, langdurige zorg en schuldhulpverlening. Hij gaf aan dat het vaststellen van de beslagvrije voet in beginsel een eenvoudige exercitie is, maar dat het systeem in de uitvoering te complex is geworden: ‘Het probleem is dat de afgelopen jaren een aantal wetswijzigingen is doorgevoerd die de basis zijn voor allerlei bijzondere bevoegdheden, zoals het beslag op toeslagen. Daarbij komt dat doorgaans

meerdere partijen betrokken zijn bij mensen in een problematische schuldsituatie. Dan is sprake van verschillende informatiestromen en dat leidt al snel tot het ontstaan van verschillen in de beslagvrije voet. Het beslagregister kan wat dat betreft uitkomst bieden. Als je een dergelijk register hebt en je koppelt daar vervolgens alle partijen aan, dan ontstaat er vanzelf een goed beeld van de financiële situatie van een schuldenaar.”

In het vervolg vertelde Kuzu regelmatig mee te lopen in de schuldhulpverleningspraktijk van grote gemeenten en ook met gerechtsdeurwaarders. Elke keer weer ervaart hij hoe weerbarstig de praktijk kan zijn. Hij heeft mensen gezien die met een vuilniszak vol ongeopende post bij de gemeente komen aanzetten. De sleutel ligt volgens hem vooral bij preventie en vroegsignalering. Kuzu betreunde het in dat opzicht dat het Landelijk Informatiesysteem Schulden niet van de grond is gekomen, omdat de Nederlandse Vereniging van Banken daar weinig voor voelde. Tegelijkertijd stelde hij vast dat aan de onderkant van de maatschappij een toeslagenstelsel is gecreëerd dat veel weg heeft van een fabriek. Wat bedacht is om te helpen, brengt veel mensen in de problemen: toeslagen worden eerst uitgekeerd en later als onterecht ontvangen weer teruggevorderd. Dat systeem aanpassen staat hoog op zijn wensenlijstje.¹⁵

HAMMERSTEIN

De laatste spreker van de middag was Fred Hammerstein, onder meer waarnemend advocaat-generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden. Hij schreef de technische inleiding bij het vorige preadvies over de herziening van het beslagverbod.¹⁶ Ook is hij degene die cassatie in het belang der wet heeft ingesteld naar aanleiding van het vonnis van de kantonrechter in Brielle over het vakantiegeld.¹⁷ Hammerstein gaf aan zich volledig in de keuze voor een tweetrapsraket te kunnen vinden. De beslagvrije voet is een lastige materie.

Het is verstandig dat eerst de belangrijkste gaten worden gedicht en dat later een principiële benadering met een grondige herziening plaatsvindt. Hij wees erop dat een andere aanpak ertoe zou leiden dat een lange discussie gaat ontstaan over de belangrijkste geschilpunten en wellicht zelfs over de uitgangspunten van de nieuwe regeling. Als geen overeenstemming bestaat, is de stap voor stap benadering effectiever dan een volledige herziening in een keer.

Vervolgens ging Hammerstein in op het belang van een goede informatieverstrekking; bij het vaststellen van de beslagvrije voet een voortdurend punt van discussie. “Ik ben het graag en volledig eens met het voorstel om de informatieplicht aan deurwaarders in de wet te verankeren en buiten twijfel te stellen dat de deurwaarder ook informatie kan inwinnen om zijn taak goed uit te voeren. Ik denk dat dit de meest urgente verbetering is. De ingewikkeldheid van de problematiek kan alleen ondervangen worden als de deurwaarder over adequate instrumenten beschikt. De deurwaarder moet hier als ambtsdrager en specialist de leiding hebben.”

Tot slot besteedde hij aandacht aan het in zijn ogen belangrijkste aspect dat uit het preadvies naar voren komt, namelijk dat Nederland wel degelijk armoede kent en schuldenaren die in de knel komen: “Het ‘eigen schuld, dikke bult’-principe dat in dit verband nog wel eens genoemd wordt is misplaatst. Veel mensen komen buiten hun schuld in de problemen en soms zijn dat zelfs heel grote problemen. Een beschaafd land laat zijn burgers niet creperen. Een verstandige overheid zorgt voor goede regelgeving, omdat die ook in het belang van de schuldeisers is. En trouwens ook in het belang van de overheid zelf. Als mensen in een uitzichtloze situatie komen, heeft dat voor hen zelf maar ook voor anderen grote gevolgen. Ik zou dit probleem maar liever niet willen onderschatten. De flinkheidstaal van politici die nogal gangbaar is geworden, heeft geen enkel probleem opgelost. Het preadvies van de KBvG geeft naar mijn overtuiging verstandige oplossingen. Ik zou de regering en het parlement aanraden die adviezen ter harte te nemen. Chapeau voor dit prachtige werk dat zowel theoretisch als praktisch van groot belang is.”

STELLINGEN

Nadat alle sprekers aan het woord waren geweest, brak het meer interactieve gedeelte van de middag aan: de aanwezigen gingen onder leiding van dagvoorzitter Ton Jongbloed kort met elkaar in discussie aan de hand van twee stellingen: (1) een vereenvoudigde beslagvrije voet, die uitgaat van forfaitaire bedragen, mag ten koste gaan van de uitkomst voor de individuele schuldenaar en (2) als er beslag op het inkomen ligt, mag er geen bankbeslag meer worden gelegd en dit moet op korte termijn worden geregeld nu de bestaande samenloop in de praktijk problemen oplevert.

De eerste stelling gaf aanleiding tot de meeste discussie. Een deel van de aanwezigen gaf aan dat het tot op zekere hoogte onontkoombaar is dat een vereenvoudiging van de beslagvrije voet ten koste gaat van de uitkomst voor de individuele schuldenaar: een eenvoudige regeling gaat nu eenmaal niet samen met een teveel aan uitzonderingen. In het geval van een te grote uitschieter naar beneden kan de in artikel 475e lid 3 voorgestelde hardheidsclausule echter uitkomst bieden.¹⁸ Anderen pleitten voor een balans tussen

vereenvoudiging en maatwerk. Zij noemden het de kracht van de huidige regeling dat deze is toegesneden op de persoonlijke situatie van de schuldenaar, ondanks al haar beperkingen waar nodig iets aan moet worden gedaan. Weer anderen gaven aan dat wat voor de schuldenaar geldt, ook voor de schuldeiser geldt. Ook hij zal in sommige gevallen een veer moeten laten, maar als daar een hoge mate van rechtszekerheid tegenover staat (de gerechtsdeurwaarder krijgt toegang tot de informatie die nodig is voor het juist vaststellen van de beslagvrije voet), lijkt hun dat goed verdedigbaar.

Over de tweede stelling waren de aanwezigen het grotendeels eens: er moet een koppeling worden gemaakt tussen de beslagvrije voet en het bankbeslag.¹⁹ Aangegeven werd dat de regels van de beslagvrije voet dan niet langer omzeild kunnen worden. Men vond het belangrijk dat het bestaansminimum van de schuldenaar wordt gegarandeerd, omdat de schulden anders alleen maar verder toenemen. Dat was direct ook een stevig signaal naar de overheid. Er werden nog wel enige voorwaarden aan de koppeling gesteld: het moet gaan om de rekening waarop de periodieke uitkeringen worden gestort en inkomen en vermogen mogen niet op een lijn met elkaar worden gesteld. Met de afronding van deze stelling kwam een einde aan een boeiende middag. Jongbloed verwoordde het aldus: “De KBvG heeft zich wederom op een geweldige manier geprofileerd. Het woord is nu aan de wetgever.”

Noten

- 1 J. Rijsdijk, O.M. Jans & J. Feikema (red.), *Naar een nieuwe beslagvrije voet. Vereenvoudiging in een tweetrapsraket*, Den Haag: Sdu Uitgevers 2014.
- 2 Zie uitgebreid: idem, p. 271-280.
- 3 N.o. 2 november 2013, 2013/150 (*Met voeten getreden*).
- 4 J. Rijsdijk, O.M. Jans & J. Feikema (red.), *Naar een nieuwe beslagvrije voet. Vereenvoudiging in een tweetrapsraket*, Den Haag: Sdu Uitgevers 2014, p. 291-332.
- 5 *De Gerechtsdeurwaarder* 2014, nr. 2.
- 6 De verantwoordelijkheid van de gerechtsdeurwaarder voor het verstrekken van informatie wordt in de wet verankerd (art. 475g lid 1 en 2) en de informatie die de gerechtsdeurwaarder nodig heeft om de beslagvrije voet te kunnen vaststellen, wordt minder afhankelijk van gegevensverstrekking door de schuldenaar (art. 475ga); J. Rijsdijk, O.M. Jans & J. Feikema, *Naar een nieuwe beslagvrije voet. Vereenvoudiging in een tweetrapsraket*, Den Haag: Sdu Uitgevers 2014, p. 315-320.
- 7 L.P. Broekveldt, *Derdenbeslag* (diss. Leiden UL), Deventer: Kluwer 2003.
- 8 HR 3 februari 1984, NJ 1984, 752 (*Van Hese/Broos*) m.nt. Kleijn.
- 9 HR 21 mei 1999, NJ 2001, 630 (*Bahcedi/Van der Zwan*) m.nt. S.C.J.J. Kortmann, *JOR* 1999 m.nt. Faber.
- 10 R.o. 3.3 van het genoemde arrest.
- 11 Zie uitgebreider over dit vraagstuk: J. Rijsdijk, O.M. Jans & J. Feikema (red.), *Naar een nieuwe beslagvrije voet. Vereenvoudiging in een tweetrapsraket*, Den Haag: Sdu Uitgevers 2014, p. 72-78.
- 12 Zie hierover uitgebreid: J. Rijsdijk, O.M. Jans & J. Feikema (red.), *Naar een nieuwe beslagvrije voet. Vereenvoudiging in een tweetrapsraket*, Den Haag: Sdu Uitgevers 2014, p. 231-255.
- 13 *Noblesse Oblige, commissie Evaluatie Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (artikel 85 Gerechtsdeurwaarderswet), ingesteld bij instellingsbesluit van 11 juli 2007, gepubliceerd in Staatscourant 25 juli 2007-141*.
- 14 Idem, p. 15.
- 15 Zie voor een interview met Kuzu over deze problematiek: *de Gerechtsdeurwaarder* 2014, nr. 2, p. 23-25.
- 16 J. Rijsdijk & J. Nijenhuis (red.), *Herziening van het beslagverbod roerende zaken. Een achterhaalde regeling bij de tijd gebracht*, Den Haag: Sdu Uitgevers 2012, p. 19-22.
- 17 Ktr. Brielle 8 januari 2013, NJF 2013, 372.
- 18 J. Rijsdijk, O.M. Jans & J. Feikema (red.), *Naar een nieuwe beslagvrije voet. Vereenvoudiging in een tweetrapsraket*, Den Haag: Sdu Uitgevers 2014, p. 314 en 315.
- 19 Eerder toonde een ruime meerderheid van 70% van de 367 respondenten die de enquête over de praktische toepassing van de beslagvrije voet hebben ingevuld, zich voorstander van een dergelijke koppeling; idem, p. 279 en 280.

PRESENTATIE PREADVIES

Toespraak van staatssecretaris Teeven van het ministerie van Veiligheid en Justitie ter gelegenheid van de presentatie van het preadvies *Naar een nieuwe beslagvrije voet* op 30 juni 2014.

“Dames en Heren,

Dank, heer Wisseborn – John mag ik zeggen; we kennen elkaar al langer – voor dit belangrijke preadvies, dat ik zojuist in ontvangst heb mogen nemen. De totstandkoming van dit omvangrijke werk is een grote felicitatie waard! Uiteraard aan de leden en het bestuur van de KBvG, maar ook aan alle anderen die bij de totstandkoming van dit preadvies betrokken waren. *Naar een nieuwe beslagvrije voet. Vereenvoudiging in een tweetrapsraket*, luidt de titel. Het doet mij veel deugd dat u er in geslaagd bent dit ingewikkelde onderwerp binnen zo korte tijd niet alleen gedegen te onderzoeken en te beschrijven, maar zelfs met een panklaar wetsontwerp over dit thema te komen. Alle lof daarvoor!

Het is nog maar een jaar of vijf geleden dat de commissie-Van der Winkel het evaluatierapport *Noblesse Oblige* presenteerde. In dat rapport had de commissie nogal wat kritiek op het functioneren van de KBvG. U zou, en nu citeer ik, “het venster op de buitenwereld nog niet echt open (hebben) staan.” Ook zou u, als KBvG, de beroepsgroep beter kunnen profileren en de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de beroepsgroep nog beter kunnen uitdragen. Niet verwonderlijk dat een van de aanbevelingen van commissie dan ook luidde: “zoek de dialoog, juist ook in het publieke debat”.

“In amper drie jaar tijd heeft u het voor elkaar gekregen om drie belangrijke preadviezen te produceren!”

Dat was kennelijk niet aan dovemansoren gericht. Uw bestuur, en niet te vergeten een groot aantal betrokken leden, hebben de handschoen opgenomen! De laatste jaren heeft de KBvG zich – als nog relatief jonge, publiekrechtelijke beroepsorganisatie – inderdaad meer en meer gemengd in het publieke debat. En in amper drie jaar tijd heeft u het voor elkaar gekregen om drie belangrijke preadviezen te produceren!

- Op 24 juni 2011 mocht ik op het jubileumcongres, ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van uw organisatie het eerste preadvies in ontvangst nemen: *Openbare exploitatie en ambtelijke publicaties*. Dit werk heeft geleid tot een wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, dat inmiddels ter behandeling aan de Tweede Kamer is aangeboden.
- Het tweede preadvies liet daarna niet lang op zich wachten. *Het beslagverbod roerende zaken herzien* zag in november 2012 het daglicht. Dit werk gaf het maatschappelijk debat over dit onderwerp richting. Het is ook uitvoerig besproken in een zogeheten “rondetafelbijeenkomst” in de Tweede Kamer. Mijn ambtenaren leggen inmiddels de laatste hand aan een wetsvoorstel over dit

onderwerp, waarover u in de consultatieronde nog eens uw zegje kunt doen.

- En dan vandaag – u hebt de vaart er goed in zitten – al het derde preadvies: *Naar een nieuwe beslagvrije voet. Vereenvoudiging in een tweetrapsraket*.

Dit preadvies raakt aan een belangrijk maatschappelijk debat, dat al enige tijd wordt gevoerd. Niet in de laatste plaats door de gerechtsdeurwaarders zelf, maar ook bijvoorbeeld door de Nationale ombudsman, de MOgroep / Sociaal Raadslieden, verschillende overheden en uitvoeringsorganisaties en niet te vergeten de politiek. Het doet mij dan ook deugd om vertegenwoordigers van een aantal van die organisaties hier in deze zaal te zien. Over die beslagvrije voet is ook in een aantal rapporten al het nodige geschreven. Ik noem er hier een paar:

- *Paritas passé* (in opdracht van de KBvG),
 - *De beslagvrije voet, met voeten getreden* (de Nationale Ombudsman),
- en onlangs nog
- *Beter ten hele gekeerd* (MOgroep/Landelijk overleg sociaal raadslieden).

Ook Kamervragen hebben in belangrijke mate bijgedragen aan het maatschappelijk debat over de beslagvrije voet.

U hebt echter niet alleen deelgenomen aan het debat; u bent ook meteen praktisch aan de slag gegaan met de ontwikkeling van een beslagregister. Uiteindelijk is het de bedoeling dat ook andere partijen daarop aansluiten. Het kabinet vindt zo’n Centraal Digitaal Beslagregister een waardevol instrument om een beter inzicht te krijgen in verhaalposities, ter voorkoming van onnodige kosten. Maar ook om een zekere waarborg te bieden – en daar gaat het deze middag tenslotte over – dat de beslagvrije voet wordt *gerespecteerd*. Maar daarmee zijn we er nog niet. Handhaving van de beslagvrije voet blijft een zorgpunt.

“Graag maak ik van deze gelegenheid gebruik om de heer Van de Donk te feliciteren met zijn verkiezing!”

Wat ik ook heel mooi vind: U hebt het voor elkaar gekregen om bij die rondetafelconferentie van eind vorig jaar tal van veldpartijen aan tafel te krijgen! Dat heeft geleid tot een rijke, belangrijke inbreng, afkomstig uit verschillende invalshoeken. Die inbreng heeft vervolgens – samen met de genoemde rapporten, een enquête onder de leden en eigen onderzoek – als input gediend voor dit preadvies! En daarbij hebt u niet alleen de Nederlandse situatie in ogenschouw genomen, maar ook een kijkje over de grens genomen, in een groot aantal andere landen. Kortom, u hebt de vensters wijd open gezet en daarbij hebt u zich bepaald niet beperkt tot de

ramen op de onderste etages. U bent naar de top van de – voorheen wellicht nog iets te veel ivoor bevattende – toren geklommen en hebt tot ver over de schutting gekeken!

Dames en heren, een belangrijk uitgangspunt in een rechtstaat is dat burgers en instanties hun financiële verplichtingen nakomen en hun schulden netjes aflossen – zo nodig onder dwang. Handhaving van de betalingsmoraal is ook goed voor het vertrouwen in het handelsverkeer. Maar, en daarmee raken we aan een belangrijk punt: niet ten koste van alles. In een beschaafd land moet ook het bestaansminimum worden gegarandeerd. De schuldenaar heeft een bepaald minimum nodig, om in zijn levensonderhoud te kunnen voorzien. De beslagvrije voet dient als een bodem in de aflossingsverplichting: tot hier en niet verder. Ik acht het van belang dat die waarborg ook gehandhaafd wordt. Maar ik ben me ervan bewust dat dit – zeker in de dagelijkse uitvoeringspraktijk – een ingewikkelde materie is.

In dit geheel spelen de gerechtsdeurwaarders een belangrijke rol. Dit preadvies zal ons ongetwijfeld verder helpen om de juiste balans te vinden. Ik ga het dan ook goed bestuderen, samen met mijn collega van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Dat zal enige tijd in beslag nemen, al was het maar vanwege de omvang... Daarna zullen de vervolgstappen aan de orde komen. Bij dat proces zal ik ook de KBvG weer betrekken.

Maar er is natuurlijk ook nog zoiets als de korte termijn. Nu al ben ik heel nieuwsgierig naar de aanbevelingen van een van uw andere commissies. Te weten, de commissie die zich bezig houdt met mogelijke verbeteringen in de *communicatie* met de schuldenaar over de beslagvrije voet. Dit naar aanleiding van het eerder genoemde rapport van de Nationale ombudsman.

Dames en heren, ik kom tot een afronding. Maar eerst wil ik nog even iets zeggen over uw ledenraadvergadering van 19 juni jongstleden. Die dag is – na uitvoerig debat - uw nieuwe voorzitter, de heer Van de Donk, gekozen die op 1 november aanstaande de voorzittershamer van uw voorzitter John Wisseborn zal overnemen. Graag maak ik van deze gelegenheid gebruik om de heer Van de Donk te feliciteren met zijn verkiezing!

Tot slot – en dan nu écht... John: hartelijk dank voor alles wat je voor de KBvG, maar zeker ook voor Veiligheid en Justitie, hebt betekend. Niet alleen in die bijna 6 jaar van je voorzitterschap, maar ook in de periode daarvoor. Want laten we niet vergeten: jij was al betrokken bij de totstandkoming van de Gerechtsdeurwaarderswet van 2001. Onder jouw deskundige leiding is veel tot stand gebracht. Zo is de KBvG uitgegroeid tot een organisatie, die er steeds beter in slaagt zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen. Je hebt de beroepsgroep een duidelijk gezicht gegeven in een tijd die daarom vraagt. Het advies *Noblesse Oblige* blijkt goed geland in de beroepsgroep – en dat is voor een belangrijk deel jouw verdienste! Net als de concrete stappen die de KBvG heeft gezet in de richting van een maatschappelijk goed verankerde publiekrechtelijke beroeps- en bedrijfsorganisatie.

“Handhaving van de betalingsmoraal is ook goed voor het vertrouwen in het handelsverkeer. Maar, en daarmee raken we aan een belangrijk punt: niet ten koste van alles”

Natuurlijk, we zijn het niet altijd over alles eens – kijk bijvoorbeeld naar de discussie over de onafhankelijkheid. Toch hebben we de afgelopen jaren altijd goed weten samen te werken. Over en weer was er steeds begrip voor elkaars standpunten. Ik hoop dat de KBvG, maar ook wij als departement, in de toekomst een beroep op je kunnen blijven doen.

Ik zie dat u allen staat te popelen om verder inhoudelijk met dit onderwerp aan de slag te gaan. En om daarna aan onderhoud en uitbreiding van uw netwerk te doen tijdens de afsluitende borrel. Ik wens u allen een mooie, succesvolle voortzetting van deze middag!”

Nieuw
verschenen

EDITIE
2014-2015

Auteur: mr. T.H.G. Steenmetser

ISBN: 978-90-12-39392-8

Prijs: € 60,- (incl. btw)

Huurrecht Wetteksten en Toelichtingen 2014-2015

Deze bundel bevat alle voor de huurrechtpraktijk relevante regelgeving en toelichting daarop door de auteur.

Dankzij de unieke combinatie van wetteksten en praktische toelichting is Huurrecht Wetteksten en Toelichtingen geschikt voor zowel juristen en niet-juristen die regelmatig te maken hebben met vragen over het huurrecht. In de bundel zijn zowel specifieke huurbepalingen opgenomen als algemene bepalingen die van invloed zijn op het huurrecht.

Altijd een eer

De afgelopen zes jaar was ik voorzitter van de KBvG en dit is mijn laatste voorzitterscolumn. Per 1 november 2014 zal Wilbert van de Donk mij opvolgen, na een heuse verkiezingsstrijd. Een mooie constatering: er is om het voorzitterschap gestreden!

Ik merk dat er toenemende interesse is voor participatie in de KBvG. Dat is belangrijk, de KBvG bent u namelijk zelf. Het unieke karakter van een publiekrechtelijke beroepsorganisatie brengt met zich mee dat wij tot op zekere hoogte in staat zijn om zelf de regels van ons beroep te bepalen. Een bevoegdheid die moet worden gekoesterd, met zorg moet worden gehanteerd en die voor ons beroep van groot belang is: alleen degenen die het beroep uitoefenen, weten wat het vergt om gerechtsdeurwaarder te zijn.

De gerechtsdeurwaarder staat tussen schuldeiser en schuldenaar in; dat is zijn bestaansrecht. Hij is de buffer tussen eiser en gedaagde. Hij zorgt ervoor dat de eis op de juridisch juiste manier wordt ingesteld, zodat eiser zijn recht kan doen gelden. Aan de andere kant zorgt de gerechtsdeurwaarder ervoor dat de gedaagde een eerlijke kans krijgt om zich te verdedigen, door ervoor te zorgen dat de boodschap hem ook echt bereikt en door hem de weg te wijzen voor het voeren van zijn verweer. Aan het spreekwoordelijk einde van het traject van rechtspraak zorgt de gerechtsdeurwaarder er voor dat een rechterlijke veroordeling wordt nageleefd en dat het recht werkelijkheid wordt. Maar ook hier waakt de gerechtsdeurwaarder voor de rechten van de veroordeelde. Tegenover het recht van de schuldeiser om loonbeslag te leggen, staat het recht van de schuldenaar op de beslagvrije voet. De gerechtsdeurwaarder hanteert het zwaard van 'Vrouwe Justitia', maar ook haar weegschaal.

De gerechtsdeurwaarder staat met beide benen in het maatschappelijk veld. Daarbij is hij aan steeds meer partijen verantwoordelijk: sociaal raadslieden, rechters, schuldhulpverleners, de Nationale ombudsman, de tuchtrechter, de toezichthouder, de Minister en zelfs de eigen beroepsorganisatie. Allen 'kijken mee' en hebben een oordeel, vanuit het eigen perspectief en niet zelden van achter een bureau. Dat is echter niet de plek waar de gerechtsdeurwaarder zijn werk doet. Hij werkt op straat, tussen de mensen. Niet op papier maar in de werkelijkheid en vaak onder lastige omstandigheden. Hij laveert in het spanningsveld tussen de schuldeiser die onmiddellijk 'zijn recht' wil en de schuldenaar die begrip wil voor zijn problemen en uitstel of coulance verlangt. Hij moet 'hard' optreden tegen degenen die zich oneigenlijk aan verhaal trachten te onttrekken en begripvol tegen degenen die onder de verhaalgrenzen leven die in onze maatschappij zijn bepaald.

Tot de leden van de KBvG die dagelijks op pad zijn om dit moeilijke werk te doen: voor u heb ik voorzitter willen zijn en heb ik gestreden tegen onheuse verwijten, tegen gebrek aan rugdekking van de

overheid – zeker bij geweld –, tegen gebrek aan besef van de waarde van persoonlijk contact in een digitaliserende maatschappij en tegen gebrek aan kennis van hoe papieren regels in de praktijk uitwerken. Ik heb duidelijk en uitgesproken willen zijn en daardoor vaak ook wrevel en tegenstand gewekt. Dat laatste was geen doel, maar beter een duidelijk standpunt dat controversie oproept dan geen of een onduidelijk standpunt.

Het werk is zeker nog niet gedaan en dat zal het nooit zijn. Ik heb vertrouwen in de ledenraad en in het bestuur, met wie ik al die jaren met veel plezier heb samengewerkt. Zij zullen het werk met inzet en passie voortzetten ondersteund door een Bureau van hoge kwaliteit.

Mij rest u allen te danken voor het in mij gestelde vertrouwen de afgelopen zes jaar. Het was mij altijd een eer en meestal een genoegen. Ik heb ervan genoten.

mr. John Wisseborn
Voorzitter

PERSONALIA

2014

Beëdigd

J.L.A. Uytendewilligen | Rotterdam | 18-07-2014

Waarnemingen

Waargenomen	Waarnemer	Plaats	Van	Tot
Mw. G.G. Breunissen	E.H. Vroegop	Wageningen	01-02-2011	01-09-2014
drs. J.G.M. Dekkers	M.O. de Boer	Haarlem	10-01-2014	10-01-2015
R.W.H. van Dijk	M.M.J. Hafkamp	Roermond	14-04-2014	14-04-2015
M.P. Harten	W.C.H. Sennef	Den Haag	25-07-2011	25-01-2015
P.J. IJzerman	J. Veenbaas	Kampen	01-01-2015	01-07-2015
J.D. Kuik	Y. van Dongen	Eindhoven	22-04-2011	30-09-2014
H. Peet	M. van Lingen	Rotterdam	01-02-2011	01-09-2014
R. Pijnacker	W.R. Jongejan	Zeist	05-03-2013	05-09-2014
G. van Puivelde	W.F.D. van den Oever	Leiden	13-06-2014	13-12-2014
R.P.A. Schuman	R.J. Soer	Ede	15-11-2013	15-11-2014
J.H.L. Sinkiewicz	Mw. J.W.W.M. Boers	Maastricht	01-04-2011	01-01-2015
P. Taal	Y.C.M. van Korven	Eindhoven	22-04-2011	30-09-2014
J.C.M. van der Weijden	U.R.G. Pijloo	Amsterdam	17-02-2014	17-11-2014
W. Wielens	W.R. Jongejan	Assen	17-07-2014	17-01-2015
J.W. Wigt	J.G. van Urk	Leiden	01-04-2012	01-10-2014

Nieuwe leden

Mw. M. van Antwerpen	Lent	16-07-2014
R.P. van der Linde	Beverwijk	01-08-2014
Mw. L.M.G. Heskamp	Enschede	01-08-2014
Y. Arramdani	Venlo	06-08-2014
Mw. J.C.M. Seegers	Den Haag	14-08-2014
Mw. M. Lamberts	Ommen	25-08-2014
Mw. M.F.M. Goris	Tilburg	01-09-2014
M.E.H. Brekelmans	Rotterdam	08-09-2014
Mw. P.M.S. Fictoor- Ter Horst	Haarlem	11-09-2014

Gedefungeerd:

J.G. Panman	Apeldoorn	15-07-2014
M.H. Vaes	Apeldoorn	15-07-2014
J.H. Kerckhoffs	Hoorn	15-07-2014

Overleden:

Op 22 juli is op 67-jarige leeftijd overleden de heer B.J.M. Heutinck, oud-gerechtsdeurwaarder in Doetinchem.

VOORAANKONDIGING SYMPOSIUM STICHTING LEERSTOEL EXECUTIE- EN BESLAGRECHT

Op 21 november 2014 organiseert de Stichting leerstoel Executie en Beslagrecht zijn tweede symposium. Het symposium zal gaan over de nieuwe EEX-verordening.

De heren prof. mr. P. Vlas, prof. mr. L. Strikwerda en de heer J. Nijenhuis zullen een bijdrage leveren aan deze middag.

Ook zullen KBvG-opleidingspunten worden aangevraagd.

U bent van harte uitgenodigd !

WISSELING VAN DE WACHT

VOORZITTER...
VEEL SUCCES !

De Nationale ombudsman en zijn bevoegdheid?

In maart 2014 heeft de Nationale ombudsman zijn jaarverslag over 2013 gepresenteerd. De Nationale ombudsman heeft de gerechtsdeurwaarder in zijn jaarverslag 2013 vier keer genoemd. Het rapport 2013/172¹ was één van de vier. In dit rapport werden zowel een ambtelijke als een niet-ambtelijke taak van de gerechtsdeurwaarder door de ombudsman beoordeeld.

Door mw. mr. M. Bernardt, gerechtsdeurwaarder in Dordrecht²

De bevoegdheid van de Nationale ombudsman als gevolg van het feit dat gerechtsdeurwaarders voor hun ambtshandelingen op grond van de Algemene Wet Bestuursrecht bestuursorgaan zijn, kan in een aantal gevallen leiden tot een samenloop van klachtmogelijkheden, waarbij ook de Nationale Ombudsman bevoegd is tot het oordelen over het optreden van gerechtsdeurwaarders. Het kan dan voorkomen dat de Nationale ombudsman een klacht gegrond verklaart terwijl de wet de betreffende handelwijze niet verbiedt of afwijst. De vraag is of dit wenselijk is.

BEVOEGDHEID NATIONALE OMBUDSMAN

Artikel 78a verankert het ambt van de Nationale ombudsman in de Grondwet. In dit artikel is opgenomen dat de Nationale ombudsman op verzoek of uit eigen beweging onderzoek verricht naar gedragingen van bestuursorganen van het Rijk en van andere bij of krachtens de wet aangewezen bestuursorganen. Daarbij gaat het om klachten van het soort dat niet betrekking heeft op een schending van de rechten van de klager, maar op onbehoorlijk gedrag. Dit is nader uitgewerkt in hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

HET RAPPORT 2013/172

In zijn rapport 2013/172 stelt de ombudsman dat de gerechtsdeurwaarder voorafgaand aan de dagvaarding onderzoek naar de financiële situatie en de eerder gevoerde correspondentie met betrokkene had moeten doen. Door dit niet te doen heeft de gerechtsdeurwaarder het vereiste van een goede voorbereiding geschonden, zo stelt de ombudsman.

In dezelfde zaak is de ombudsman van mening dat de gerechtsdeurwaarder in het kader van het loonbeslag aan de betrokkene kenbaar diende te maken dat hij contact ging opnemen met de werkgever (voor een verzoek ex. art. 475g lid 3 Rv). De gerechtsdeurwaarder had dit niet vooraf aan de betrokkene kenbaar gemaakt en dit leverde, naar de mening van de Nationale ombudsman, een schending van het vereiste van goede informatieverstrekking op.

WERKZAAMHEDEN GERECHTSDEURWAARDER

De gerechtsdeurwaarder kan in zijn praktijk ambtelijke en niet-ambtelijke werkzaamheden (nevenwerkzaamheden) uitvoeren. Deze werkzaamheden vinden hun grondslag in de artt. 2 en 20 van de Gerechtsdeurwaarderswet.

DE EERSTE KLACHT

De eerste klacht die gegrond is verklaard, betreft de niet-ambtelijke fase. Vanuit het oogpunt van behoorlijkheid, wordt de vraag gesteld door de Nationale ombudsman of de gerechtsdeurwaarder nadat hij het dossier van de incassoafdeling overgedragen had gekregen niet enig onderzoek had moeten doen naar het concrete geval. De Nationale ombudsman geeft aan dat de ministerieplicht er niet aan in de weg staat om eerst contact met betrokkene op te nemen. Het contact diende er dan toe om een concrete berekening te maken welk bedrag betrokkene maandelijks zou kunnen afdragen. De conclusie die de Nationale ombudsman vervolgens trekt, is dat de gestelde vraag bevestigend moet worden beantwoord en dat de onderzochte gedraging niet behoorlijk is omdat er vooraf geen contact opgenomen is met betrokkene.

De Nationale ombudsman concludeert ook dat:

- Voor de gerechtsdeurwaarder voorafgaand aan het dagvaarden geen wettelijke verplichting geldt om contact met betrokkene op te nemen;
- Nu betrokkene in verzuim was, de gerechtsdeurwaarder wettelijke gezien juist heeft gehandeld door tot dagvaarden over te gaan;
- Het dagvaarden van betrokkene niet ter discussie staat.
- Het beoordeelen van het dagvaarden voorbehouden is aan de rechter die de zaak ter zitting behandelt;

Wat de Nationale ombudsman in feite doet, is een nieuwe gedragsregel creëren voor de gerechtsdeurwaarder. De gerechtsdeurwaarder heeft klaarblijkelijk, wettelijk gezien, juist gehandeld maar de Nationale ombudsman geeft aan dat, hoewel dit wettelijk gezien niet noodzakelijk is, toch voordat tot dagvaarden wordt overgegaan contact moeten worden opgenomen met betrokkene en dat

door dit contact gezien kan worden of een regeling mogelijk is met betrokkene.

De gerechtsdeurwaarder dagvaardt altijd in opdracht. De opdrachtgever wordt in het geheel niet gekend en erkend door de ombudsman. Een regeling kan slechts met toestemming van de opdrachtgever worden afgesproken. Ook een rechter kan, tijdens een procedure, niet een regeling afspreken zonder goedkeuring van de opdrachtgever.

DE TWEDE KLACHT

De tweede gegrondverklaring speelt zich af in de ambtelijke fase en heeft betrekking op de executie.

Ook hier heeft de gerechtsdeurwaarder wettelijk gezien juist gehandeld, concludeert de ombudsman, door een informatieverzoek richting werkgever uit te laten gaan. De ombudsman oordeelt vervolgens dat de gerechtsdeurwaarder met het oog op het nieuwe en door hem zelf geïntroduceerde punt, van de behoorlijkheid betrokkene had moeten informeren vooraleer hij het informatieverzoek richting werkgever deed, gezien het ingrijpende middel dat een loonbeslag is en gezien de beperkte communicatie met verzoeker in de voorfase.

De Ombudsman geeft vervolgens aan: “het vereiste van goede informatieverstrekking houdt in dat de overheid ervoor zorgt dat de burger de juiste informatie krijgt, dat deze informatie klopt en dat deze volledig en duidelijk is. Zij verstrekt niet alleen informatie als de burger erom vraagt, maar ook uit zichzelf. Dit vereiste brengt in de gerechtsdeurwaarderspraktijk mee dat voorafgaand aan het leggen van contact met de werkgever over een eventueel te leggen loonbeslag de burger hierover bij voorkeur als eerste op de hoogte wordt gesteld, zodat voorkomen kan worden dat hij door het contact met de werkgever in het kader van een loonbeslag onnodig zwaar wordt getroffen”.

Formeel gezien was betrokkene geïnformeerd over het feit dat de mogelijkheid bestond dat beslag zou worden gelegd. In het exploit van betekening en bevel wordt aangegeven dat er beslag gelegd kan worden, als niet binnen twee dagen voldaan wordt aan het bevel. Dit is volgens de Nationale Ombudsman “te weinig informatie”. Ook hier introduceert de Nationale Ombudsman op eigen titel nieuwe regels. Het exploit van betekening en bevel, waarin een waarschuwing is opgenomen, is te formeel en voordat een informatieverzoek verzonden wordt aan de werkgever dient de betrokkene op de hoogte gesteld te worden. Dat betrokkene “formeel” op de hoogte gesteld is, is klaarblijkelijk niet voldoende; betrokkene moet ook “niet formeel” op de hoogte gesteld worden.

TOEZICHT

Het internetconsultatiedocument Wijziging van de Gerechtsdeurwaarderswet laat zien dat de bevoegdheden van de Nationale ombudsman ten aanzien van klachten over gerechtsdeurwaarders zal gaan verdwijnen. Al eerder, in 2012, werd in de Wet op het notarisambt hoofdstuk 9 Awb buiten toepassing verklaard en daarmee de bevoegdheid van de ombudsman uit de wet geschreven. De toezichthoudende taak van het Bureau financieel toezicht (Bft) zal

worden vergroot. De uitbreiding van de taken van het Bft leidt tot de voorkeur om het klacht- en tuchtrecht voor gerechtsdeurwaarders zoveel mogelijk te stroomlijnen en zo dubbele procedures, over dezelfde feiten, te voorkomen.

Met de wijziging van artikel 57 van de Gerechtsdeurwaarderswet wordt voorgesteld om een bijzondere klachtenregeling voor gerechtsdeurwaarders in te voeren door de instelling van een klachten- en geschillencommissie. Hierdoor wordt hoofdstuk 9 Awb ook voor gerechtsdeurwaarders buiten toepassing verklaard. De Nationale ombudsman behoudt zijn bevoegdheid ten aanzien van de organen van de KBvG.

CONCLUSIE

Mijns inziens is het niet slechts de stapeling van procedures die problemen geeft, maar ook de door de Nationale ombudsman gehanteerde criteria waarbij de ombudsman onbehoorlijk gedrag zodanig uitlegt dat hij op eigen titel nieuwe regels introduceert of een eigen interpretatie daarvan geeft.

Voor een uitvoerende instantie, zoals de gerechtsdeurwaarder, is het ongewenst dat, indien is voldaan aan alle bij of krachtens de wet voorgeschreven bepalingen, door de Nationale ombudsman – die geen verordenende bevoegdheid heeft – aanvullende regels worden gesteld waarop hij de bestaande praktijk beoordeelt. Het is niet uit te leggen dat een gerechtsdeurwaarder, die zich aan de geldende regels houdt, volgens de maatstaven van de Nationale ombudsman toch onbehoorlijk kan handelen. Ook de burger heeft er geen belang bij dat er onduidelijkheid (non-transparantie) ontstaat over het functioneren van de gerechtsdeurwaarder doordat een instantie van de overheid op eigen initiatief andere maatstaven vaststelt dan de bij of krachtens de wet gegeven maatstaven. Het lijkt mij niet aannemelijk dat de wetgever te kort geschoten heeft door normen als het ‘vereiste van goede voorbereiding’ en ‘niet formele communicatie’ niet in de wet op te nemen. Een toetsing dient plaats te vinden volgens de wettelijke normen. Indien de wet volgens de Nationale ombudsman onvoldoende waarborgen bevat om de burger te beschermen tegen het handelen van gerechtsdeurwaarders, kan de ombudsman zich wenden tot de wetgever. Echter, het gegrond verklaren van klachten op basis van andere dan de wettelijke bepalingen, is niet het juiste middel om zaken te veranderen. Naast de gerechtsdeurwaarder, heeft ook de opdrachtgever, die burger kan zijn, behoefte aan rechtszekerheid.

Noten

- 1 *Kamerstukken II 2013/14*, 33 876, nr. 2, p. 33.
- 2 Met dank aan mr. J.D. van Vlastuin, advocaat bij Bouwman Van Dommelen advocaten en J.L.G. Jeukens, gerechtsdeurwaarder en bewindvoerder in Heerlen voor hun commentaar op een eerdere versie van dit artikel.

De kloof tussen weten en doen

Op 13 juni jl. traden de nieuwe Europese regels van het consumentenrecht in werking. Deze brengen nieuwe verplichtingen met zich mee voor handelaren maar ook nieuwe rechten voor consumenten. Volgens Marco Loos, hoogleraar consumentenrecht aan de Universiteit van Amsterdam, is nu sprake van een level playing field binnen de EU en behoren de talloze maatwerkregelingen die de lidstaten hadden opgetuigd tot het verleden. Dat betekent niet direct dat de consument beter beschermd is dan voorheen. “Het beeld van de consument die bereid en in staat is om grote hoeveelheden informatie te verwerken en op basis daarvan allerlei afwegingen te maken is simpelweg niet realistisch.”

Wat zijn de belangrijkste wijzigingen die de nieuwe regels met zich meebrengen?

“**E**r is op detailniveau veel veranderd, maar als ik drie belangrijke wijzigingen moet noemen zijn dat de uitbreiding van de algemene informatieplicht voor handelaren, de verlenging van de bedenktijd voor koop op afstand en andere verkopen buiten winkelruimtes, en tot slot het feit dat als je als consument geen andere afspraken hebt gemaakt met de handelaar, je deze een termijn van dertig dagen moet gunnen voor de nakoming voordat je de handelaar in gebreke kunt stellen vanwege het uitblijven van levering.”

“Het beeld van de consument die bereid en in staat is om grote hoeveelheden informatie te verwerken is simpelweg niet realistisch”

Eerst de eerste maar eens: een meer uitgebreide informatieplicht.

“In de nieuwe regeling is de handelaar onder meer verplicht méér en duidelijkere informatie te verschaffen over zijn eigen identiteit, de leveringsvoorwaarden en -termijnen en de belangrijkste eigenschappen van de aangeboden zaak of dienst, voor zover dat althans niet duidelijk blijkt uit de context. De bakker hoeft dus niet te vermelden dat brood eetbaar is of dat er meel in zit. Maar een makelaar moet wel vooraf vermelden welke werkzaamheden hij precies voor jou als klant gaat verrichten. Een verplichting die niet alleen online geldt, maar ook in fysieke winkels en voor alle andere vormen van verkoop, bijvoorbeeld op markten.”

Kortom, de consument heeft recht te weten wat hij koopt. En eenmaal gekocht kan hij zich nog bedenken?

“Wie iets in een winkel koopt, kan daar niet zomaar op terugkomen: het mogen retourneren van een aankoop in een winkel blijft een service, géén recht. Maar wie

online iets bestelt of op straat koopt, heeft nu een bedenktijd van veertien kalenderdagen om de koop ongedaan te maken. Zelfs een enkel telefoontje voldoet daarvoor. Dat is dus een duidelijke uitbreiding van de hiervoor bestaande situatie van een week bedenktijd. En als de handelaar de consument niet, of niet volledig informeert over die officiële bedenktijd, dan wordt die bedenktijd van rechtswege zelfs opgerekt met een vol jaar.”

Dat klinkt allemaal als een betere bescherming van de consument...

“Dat is maar ten dele het geval, want in de nieuwe regeling leidt schending van allerlei andere informatieplichten niet langer tot automatische verlenging van de bedenktijd, en dat was voorheen wel het geval. Dus als je als handelaar niet vertelt wat je identiteit is, of niet vermeldt waar de consument een klacht kan indienen, dan blijft de bedenktijd veertien dagen. In het verleden leidde elke schending van de informatieplicht tot verlenging van de bedenktijd, zij het met een kortere periode: drie maanden.”

En dan resteert de termijn van dertig dagen nog. Wat speelt daar?

“Voorheen had je als consument, als je geen andere afspraken had gemaakt, recht op onmiddellijke levering en kon je bij het uitblijven van de levering direct aansturen op ontbinding van de overeenkomst. Nu moet je in zo'n geval dertig dagen wachten of levering zal plaatsvinden, tenzij je impliciet een kortere termijn had afgesproken. Zo mag je verwachten dat een brood dat je in de bakkerij bestelt, wordt geleverd op het moment dat je betaalt, ook al heb je dat niet met zoveel woorden gezegd. Wanneer je geen andere afspraken hebt gemaakt en de handelaar na dertig dagen nog steeds niet geleverd heeft, kun je nog steeds niet meteen van de overeenkomst af, maar moet je éérst de leverancier in gebreke stellen en hem dus de tijd gunnen alsnog te leveren. Die ingebrekestelling is overigens vormvrij: het mag schriftelijk, maar ook per telefoon of e-mail. Wil je daarna de koopovereenkomst ontbinden, dan regelt Europa daar niets voor en val je terug op het Nederlandse recht. Dat kan dus vooralsnog alleen schriftelijk.”

Wat is nu precies het voordeel van zo'n overkoepelende Europese regeling? De meeste consumenten wisten voorheen toch ook wel waar ze aan toe waren in hun eigen lidstaat? “Het voordeel is dat ondernemers nu met één webshop alle consumenten in Europa kunnen bedienen en niet voor elk land een nieuwe website met andere algemene voorwaarden hoeven te onderhouden. Andersom weten consumenten nu wat hun rechten zijn, ongeacht waar in Europa ze een bestelling hebben geplaatst. Het niveau van consumentenbescherming is voor heel Europa gelijkgetrokken, nu is sprake van een ‘level playing field’ waarvan het minimumniveau over de hele linie iets omhoog is gegaan. Maar alle nationale toevoegingen zijn eraf gehaald, dus individuele consumenten zijn er op onderdelen achteruit gegaan. Over het geheel genomen is de bescherming min of meer hetzelfde gebleven.”

“De Wet Incassokosten kenmerkt zich wat mij betreft door goede bedoelingen, maar een slechte uitwerking”

Bent u zelf gecharmeerd van deze regeling? Of überhaupt van de wijze waarop Europa zaken regelt?

“Wat dat laatste betreft: de kwaliteit van de Europese regelgeving wisselt sterk, maar dat geldt ook voor onze nationale wetgeving. Elke wet is uiteindelijk een compromis en dat geldt zeker in Europees verband. Zowel het Europees Parlement als de Raad van Ministers mogen amendementen indienen en soms verbetert dat de kwaliteit, soms ook leidt het tot heel ondoordachte dingen in regelingen. Iets anders is dat ik niet altijd even gelukkig ben met de koers die Europa vaart met betrekking tot het onderwerp consumentenbescherming. Dat wordt namelijk stevast vormgegeven door middel van informatieplichten en bedenktijden. Zo'n informatieplicht gaat uit van de veronderstelling dat de consument bereid en in staat is om grote hoeveelheden informatie te verwerken en op basis daarvan allerlei afwegingen te maken. Dat is simpelweg

niet realistisch. De meeste mensen lezen die informatie helemaal niet, want het is veel te veel. Intussen worden ze wel geacht die informatie te kennen. Dus als er iets misgaat, kan een ondernemer zeggen: 'Jammer, maar je had kunnen weten dat dit het risico was.' En het Hof van Justitie gaat met die redenering mee. Europa verschuilt zich achter uitgebreide informatieplichten om te voorkomen dat er materiële, dwingendrechtelijke regels gemaakt moeten worden. Ik vind dat nogal kortzichtig."

“Het zou beter zijn als de griffierechten iets hoger zouden zijn, maar je niet veroordeeld kunt worden in de kosten van de wederpartij. Dan weet je als consument tenminste wat het maximale financiële risico is dat je loopt”

Wat is uw mening over de Wet Incassokosten die twee jaar geleden van kracht is geworden? Dat is immers ook een regeling die de consument probeert te beschermen, zij het dat het dan de consument is die in gebreke blijft.

“Die wet kenmerkt zich wat mij betreft door goede bedoelingen, maar een slechte uitwerking. Er zit een weeffout in die wet, omdat een ‘vordering’ kan bestaan uit meerdere termijnen. Het beste voorbeeld is de maandelijkse energiefactuur. Als je drie termijnen achterloopt kan het energiebedrijf voor de totaal openstaande vordering één 14-dagenbrief sturen, maar het kan ook voor elke afzonderlijke termijn een 14-dagenbrief sturen. Dan zit je dus vast aan drie keer € 40 aan kosten. De wet maakt niet duidelijk of dat ‘stapelen’ van facturen wel of niet is toegestaan en dus zijn er partijen die daar misbruik van lijken te maken. Overigens heeft de Hoge Raad als antwoord op een prejudiciële vraag gesteld dat het enkele sturen van de 14-dagenbrief het bedrag van € 40 rechtvaardigt. Dat is op zichzelf duidelijk, maar persoonlijk vind ik dat bedrag nogal aan de hoge kant. Anders dan in het bedrijfsleven

gaat het bij betalingsachterstanden van consumenten namelijk vaak om relatief kleine bedragen. Kosten van € 40 op een achterstand van een paar euro – en dat gebeurt – staat niet in verhouding.”

Daar staat tegenover dat de Staatssecretaris de griffierechten voor consumenten opzettelijk laag heeft gehouden.

“Een misvatting. Inderdaad zijn de griffierechten op zichzelf voor consumenten relatief bescheiden – relatief, want voor een vordering van € 100 kan dat al oplopen tot € 79. Die krijg je terug als je wint. Maar als je verliest dan ben je ze kwijt – plus dat je de kosten van de wederpartij moet vergoeden, en dat betreft dan het griffierecht dat die eventueel moet betalen, plus de kosten voor rechtsbijstand van de wederpartij, bijvoorbeeld het tarief van de door de wederpartij ingeschakelde advocaat. Dat is een enorm risico dat veel consumenten niet

durven lopen. Een voorbeeld: je televisie gaat kapot, vijf maanden na aankoop. Dan heb je geluk: de leverancier moet aantonen dat het apparaat bij levering goed functioneerde. Maar nu gaat je televisie na zes maanden kapot. Dan moet jij als consument plotsklaps aantonen dat het apparaat bij levering niet in orde was. Dat kan alleen op basis van deskundigenonderzoek en in geval van twijfel verlies je de procedure. En dat risico gaan mensen niet lopen en dus wordt je niet juridisch, maar wel de facto van de rechter afgehouden. Dat staat op gespannen voet met de Grondwet en het internationaal recht. Het zou beter zijn als de griffierechten iets hoger zouden zijn, maar je niet veroordeeld kunt worden in de kosten van de wederpartij. Dan weet je als consument tenminste wat het maximale financiële risico is dat je loopt. Nu is het een openeinderegeling.”

Gaan deurwaarders zich bezighouden met mediation in plaats van met procederen?

Speciaal voor *de Gerechtsdeurwaarder* heeft hoogleraar executie- en beslagrecht Ton Jongbloed een artikel geschreven over de ontwikkeling van mediation en de verschuiving die lijkt te ontstaan van procederen naar andere vormen van geschilbeslechting.

Door prof. mr. A.W. Jongbloed

INLEIDING

Geschillen kunnen op diverse wijzen worden beslecht. Van oudsher wordt dat door de onafhankelijke rechter gedaan. Maar ook arbitrage en bindend advies behoren tot de mogelijkheden. De laatste jaren is mediation in opkomst, omdat de gedachte is ontstaan dat partijen vaak zelf in staat zijn hun conflict(en) op te lossen. Daar komt bij dat toepassing van mediation vaak voordelen biedt. Dat heeft te maken met kosten. In civiele procedures worden partijen vaak bijgestaan door juridisch geschoolden die een behoorlijk uurloon rekenen. Ook hoeft bij mediation geen vastrecht worden betaald. De mediator ontvangt een vergoeding. Pas wanneer derden worden ingeschakeld moeten die ook worden betaald.

Naast kosten zijn de mogelijkheden voor een oplossing via mediation een voordeel. In beginsel kan alles door partijen worden afgesproken, daar waar de rechter alleen een oordelend en geen bemiddelend vonnis kan wijzen. Een ander voordeel is het dejuridiseren van het conflict en dat is van groot belang als partijen in de toekomst nog met elkaar te maken zullen hebben.

Het is dan ook weinig verwonderlijk dat mediation bloeit binnen het personen- en familierecht. Stel man en vrouw besluiten tot een echtscheiding, er is sprake van een koopwoning en een van de kinderen heeft een lichamelijke handicap. In dat geval kan overeen gekomen worden dat de woning wordt toegescheiden aan een van de ouders en dat deze met het kind blijft wonen in het aan de handicap van het kind aangepaste huis. Daar kan tegenover staan dat, omdat die ouder een groter deel van het tijdens het huwelijk opgebouwde vermogen krijgt, een lagere of geen alimentatie betaald zal worden of dat de periode waarin alimentatie wordt betaald wordt beperkt.

Bij mediation draait het om de gemeenschappelijke belangen. Als er geen gemeenschappelijke belangen zijn, dan wordt in de regel

gekozen voor een meer traditionele wijze van geschilbeslechting. Te denken valt aan de koper van een non-conforme zaak die schadevergoeding wil of de verhuurder die wenst dat de huurder wordt veroordeeld tot betaling van de huurachterstand.

DE ROL VAN DE MEDIATOR

Het is de bedoeling dat partijen bij de mediation zelf tot een oplossing komen. De taak van de mediator is om partijen daarbij te assisteren en het is niet de bedoeling dat de mediator beslissingen neemt voor partijen. Er zijn diverse typen mediation waarbij de positie van de mediator verschilt: enkel gespreksleider die niets over het onderwerp hoeft te weten (dit was vroeger de leidende gedachte) tot degene die partijen op de goede weg helpt. In het laatste geval mag de mediator een 'voorzet' doen door voorzichtig een oplossing te suggereren. Bijvoorbeeld bij alimentatie het aangeven dat de rechter waarschijnlijk tot een alimentatiebedrag gelegen tussen € xxx en € yyy zal komen). Een ander voorbeeld, door partijen er op te wijzen dat zij er goed aan doen een deskundige te raadplegen (bijvoorbeeld in verband met fiscale aspecten). De mediator moet steeds neutraal blijven, mag niet een partij 'voortrekken' en moet er voor zorgen dat de ene partij de andere niet overheerst (verbaal, fysieke uitstraling, door meer kennis op het gebied).

DE ROL VAN DE GERECHTSDEURWAARDER

De gerechtsdeurwaarder heeft een aantal wettelijke taken, zoals het betekenen van dagvaardingen en het leggen van beslagen, daarnaast mag de gerechtsdeurwaarder ook andere taken vervullen, zolang die niet strijdig zijn met die wettelijke taken c.q. het aanzien van het ambt. Ook zal voor de gerechtsdeurwaarder gelden dat die in belangrijke mate onafhankelijk is van de opdrachtgever en zal bij de wettelijke taken een goede rechtsbedeling voorop staan. Een gerechtsdeurwaarder heeft er geen belang bij met de exploitatiedatum 'te knoeien' of door bij een raambeslag zaken in beslag te nemen die niet zichtbaar zijn. Ook bij de buitenwettelijke taken zal daarvan sprake zijn. Als de gerechtsdeurwaarder de trekking verzorgt van een loterij zal het de gerechtsdeurwaarder om het even zijn of de hoofdprijs valt op een lot met als eindcijfer 7 of op een lot met een 9 als eindcijfer. Gerechtsdeurwaarders hebben een hoog ethisch besef. Voor het grote publiek wordt een gerechtsdeurwaarder al snel in verband gebracht met het burgerlijk procesrecht, maar een gerechtsdeurwaarder kan ook andere activiteiten ontplooiën. Blijven we in de juridische sfeer dan kan worden gedacht aan het adviseren in bestuursrechtelijke geschillen. Buiten de juridische sfeer lijkt er niets op tegen als de gerechtsdeurwaarder een groenten- en fruithandel begint of portretschilder is. Zo is er ook niets op tegen als een gerechtsdeurwaarder optreedt als mediator zolang de onpartijdigheid is gewaarborgd. Zo zal de gerechtsdeurwaarder die voor een bepaald advocatenkantoor dagvaardingen uitbrengt, niet als mediator optreden als iemand zich in de mediation wil laten bijstaan door een advocaat van dat kantoor. Iedere schijn moet vermeden worden!

GESCHIKTHEID

Wil iemand een succesvol mediator worden c.q. zijn dan moet diegene, zonder uitputtend te zijn, beschikken over een aantal eigenschappen. De mediator luistert, laat betrokkenen aan het

woord, stelt op het juiste moment de juiste vragen, herformuleert conclusies op opbouwende wijze, heeft mensenkennis en zorgt ervoor dat een evenwicht bestaat tussen de deelnemers aan de mediation. Hij onthoudt zich van een inhoudelijk oordeel, heeft belangstelling voor mensen en heeft geduld. Bij mediation gaat het er niet om zo snel mogelijk een oplossing te vinden, maar gaat het er om dat een oplossing wordt gevonden waarmee iedereen content is en soms kost dat de nodige tijd.

Kennis van het gebied waarover de mediation gaat kan een pre zijn doordat vaktermen bekend zijn en dat geldt ook voor juridische kennis en ervaring. Heeft de mediator voldoende kennis van zaken dan kan deze aansturen op het raadplegen van deskundigen om te voorkomen dat partijen niet meer gelijkwaardig deelnemen aan de mediation.

Kortom, of iemand geschikt is als mediator op te treden hangt in belangrijke mate af van iemands persoonlijkheid. Het is dan ook niet verwonderlijk dat mediators een heel diverse achtergrond hebben. Sommigen hebben een sociaal-maatschappelijke achtergrond, anderen een juridische. Er zijn theologen en medici, maar ook sociologen en technici. Het komt mij voor dat wel enig verband bestaat met het beroep dat iemand heeft gekozen. De kans dat een officier van justitie ook mediator is lijkt me geringer dan de mogelijkheid dat een notaris of rechter dat is. Het verklaart m.i. ook waarom het notariaat positiever is¹ over de voorstellen dan de advocatuur, waar advocaten specifiek voor de belangen van hun cliënt opkomen.²

Al met al kan een gerechtsdeurwaarder een goed mediator zijn en diverse gerechtsdeurwaarders hebben al op hun briefpapier vermeld staan dat zij ook mediator zijn.

MEDIATION IN DE LIFT

De laatste jaren wordt mediation gestimuleerd. In Europees verband is een Mediationrichtlijn³ tot stand gekomen waarin is opgenomen dat in grensoverschrijdende mediations de mediator een verschoningsrecht moet hebben. De stimulans is soms ook een negatieve: het lijkt er soms op dat overheidsorganen aansturen op mediation omdat dit goedkoper is of langdurige procedures voorkomt. Maar gelukkig zijn er ook velen die vanuit een positieve grondhouding mediation willen bevorderen. Een van diegenen is het Tweede Kamerlid Van der Steur. Hij is bijna 20 jaar advocaat en heeft geleerd dat als partijen zelf een oplossing bereiken dat te verkiezen is boven het doorhakken van een knoop door de rechter. Vanuit die gedachte heeft hij een initiatiefwetsontwerp ingediend waarin onder meer is opgenomen dat als partijen de stap naar de burgerlijke rechter willen maken duidelijk moet worden waarom geen gebruik is gemaakt van mediation c.q. dat niet succesvol was.

DE VOORSTELLEN VAN DER STEUR

Van der Steur heeft drie voorstellen ontwikkeld: er moeten registermediators komen⁴, mediation moet worden bevorderd in het burgerlijk recht⁵ en ook in het bestuursrecht⁶. In dit laatste staat centraal staat dat het bestuursorgaan zich inspant om geschillen met burgers te voorkomen door vroegtijdige en actieve communicatie. In HR 10 april 2009⁷ is uitgesproken dat aan mediators geen verschoningsrecht toekomt, ook niet als zij de functie van advocaat, notaris, arts of geestelijke vervullen. Daarom moet er een wettelijke regeling komen, maar moeten ook eisen worden gesteld

aan de mediator die met succes een beroep op een dergelijk verschoningsrecht kan doen. Daarnaast moet er een regeling komen in het BW omtrent de mediationovereenkomst en de stuiting van verjaring: het moet niet zo zijn dat tijdens een mediation een vordering verjaart. Ook moet de rechter de mogelijkheid krijgen partijen naar mediation te verwijzen.

In eerste instantie was een heikel punt dat Van der Steur ook wilde dat mediators juridische kennis hadden. Sommigen meenden dat dit haaks stond op de mogelijkheid dat artsen, bouwkundigen, dominees, psychologen, etc. als mediator zouden kunnen optreden. De bedoeling was echter dat een registermediator een vaststellingsovereenkomst zou kunnen opstellen die als executoriale titel zou kunnen fungeren. Deurwaarders weten dat ook rechters daarmee wel eens de mist ingaan.

DE VOORSTELLEN NADER UITGEWERKT

Het mag duidelijk zijn dat de oorspronkelijke voorstellen niet op iedere instemming konden rekenen, ook de Raad van State had opmerkingen. De drie mediationvoorstellen zouden volgens de Raad van State hun doel voorbij dreigen te schieten: in plaats van tot dejuridisering leiden ze tot juridisering. In die gevallen waarin mediation geen resultaat heeft, zal mediation leiden tot vertraging en kostenverhoging, terwijl de bedoeling om druk uit te oefenen op partijen om aan mediation deel te nemen, in bepaalde gevallen niet of niet geheel vrijwillig, de kans op mislukking zou verhogen. Naar aanleiding hiervan zijn de plannen bijgesteld. Bovendien heeft Van der Steur advies gekregen van een speciale werkgroep van de Mediatorsfederatie Nederland.⁸

Aan boek 7 BW wordt een artikel 424a toegevoegd. Het eerste lid houdt in dat de mediationovereenkomst de overeenkomst van opdracht vormt waarbij een registermediator als bedoeld in de Wet registermediator zich jegens ten minste twee andere partijen verbindt om tegen loon voor hen op te treden als mediator en in die hoedanigheid de mediation te leiden, terwijl uit de volgende leden blijkt dat de mediationovereenkomst schriftelijk wordt aangegaan en dat de mediation aanvangt op het tijdstip waarop partijen en de registermediator de mediationovereenkomst hebben ondertekend. Uitgangspunt is dat al hetgeen in een mediation aan de orde komt vertrouwelijk is en blijft, tenzij het informatie betreft waarover partijen ook buiten de mediation vrijelijk zouden kunnen beschikken. De mediationovereenkomst kan te allen tijde (in beginsel: schriftelijk) worden beëindigd door een partij of door de registermediator (in ieder geval als gedurende drie maanden geen handelingen van betekenis in de mediation zijn verricht).

In Rechtsvordering wordt een nieuw artikel 22a opgenomen dat de rechter partijen in elke stand van het geding kan verwijzen naar een registermediator in de gevallen waarin hij van oordeel is dat het desbetreffende geschil zich ervoor leent om met toepassing van mediation te worden opgelost. Het geschil wordt vermoed zich ervoor te lenen om met toepassing van mediation te worden opgelost indien dit een relationele dimensie kent. Verder krijgt de registermediator en een ieder die door de registermediator ten behoeve van een mediation wordt ingeschakeld een verschoningsrecht (art. 165 lid 3 Rv), aan artikel 111 lid 2 Rv wordt een nieuw onderdeel toegevoegd: m. of door partijen is getracht door de toepassing van mediation tot een oplossing voor hun geschil te komen alsmede, indien in een geschil genoemd in artikel 22a, eerste lid, mediation

niet is toegepast, de redenen daarvan, terwijl art. 279 lid 4 Rv de mogelijkheid opent dat een schikkingsproces-verbaal in executoriale vorm wordt uitgegeven.

Het is de bedoeling dat er een aparte Wet registermediator komt. Niet iedereen zal registermediator kunnen worden, want er worden strenge eisen gesteld: in het jaar voorafgaand aan de opname in het register moeten ten minste twaalf mediations zijn verricht c.q. er was ten minste 120 uren met mediations gemoeid. Bij amvb zullen eisen worden gesteld omtrent psychologische, communicatieve en juridische competenties en een bijbehorende beroepsaansprakelijkheidsverzekering. De tuchtrechtspraak over registermediators wordt in eerste aanleg uitgeoefend door het Tuchtcollege registermediators en in hoger beroep – net als bij notarissen en gerechtsdeurwaarders – door het gerechtshof in Amsterdam.

MIJN VERWACHTING

Gerechtsdeurwaarders streven ernaar de dagvaardingen in persoon uit te brengen in het kader van het persoonlijke contact en de mogelijkheid tot het geven van advies. Soms zullen partijen direct kiezen voor mediation, maar in andere gevallen zijn ze daarmee onbekend of zal een mediation waarschijnlijk geen kans van slagen hebben. De KBvG heeft het filtermodel geïntroduceerd om procedures efficiënter te laten verlopen. De gerechtsdeurwaarder zou in de toekomst ook over de (on)mogelijkheid van mediation kunnen adviseren: wat zijn de voor- en nadelen, en zo nodig voor een kennismakingsgesprek naar een mediator kunnen verwijzen. Resulteert uiteindelijk een executoriale titel (bijvoorbeeld via een vaststellingsovereenkomst na een geslaagde mediation of een vonnis als toch een procedure wordt gevoerd), dan is het niet verstandig dat de deurwaarder die mediation aan- of afraadde tot tenuitvoerlegging overgaat. Er zijn genoeg collega's die dat dan wel kunnen doen.

Gerechtsdeurwaarders zouden mediation ook als buitenwettelijke taak op zich kunnen nemen. De persoon van de mediator is belangrijk en daarbij is juridische kennis een pré.

Met de wetsvoorstellen (die mogelijk op een onderdeel nog worden aangepast via amendementen) wordt een belangrijke stap voorwaarts gezet op de weg naar professionalisering. Te verwachten is dat mediator straks een 'echt' beroep wordt waar nu veel mediators hun ambt nog uitoefenen naast een andere werkkring. Daarmee worden rechtzoekenden geholpen, want – naar mijn stellige overtuiging – oefening baart kunst.

Noten

- 1 Peter Steeman, 'Notaris als professionele conflictenoplosser', *Notariaat Magazine*, 2014, nr. 7/8, p. 8-10.
- 2 Kritisch onthaal voorstellen Van der Steur, *Advocatennieuwsbrief* 12 juni 2014; <http://www.advocatenblad.nl>. Zie ook: <http://mediatorsfederatienerland.nl/actie-mfn-op-wetsvoorstel-ard-van-der-steur/>: ondanks de resterende bezwaren, waarvoor de MFN aandacht blijft vragen, meent de MFN dat met dit wetsontwerp een stap in de goede richting van verdere ontwikkeling van mediation in Nederland wordt gezet.
- 3 2008/52/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 21 mei 2008.
- 4 *Kamerstukken II* 2013/14, 33 722, nr. 5.
- 5 *Kamerstukken II* 2013/14, 33 723, nr. 5.
- 6 *Kamerstukken II* 2013/14, 33 727, nr. 5.
- 7 HR 10 april 2009, ECLI:HR:2009:BG9470.
- 8 Vgl. <http://mediatorsfederatienerland.nl/>.

Executie van een stamrecht

Maritza Bernardt is gerechtsdeurwaarder bij GGN in Dordrecht en Jan Dirk van Vlastuin is advocaat bij Bouwman Van Dommelen Advocaten te Veenendaal. Speciaal voor *de Gerechtsdeurwaarder* hebben zij zich gebogen over de executie van stamrechten.

Door mw. mr. M. Bernardt en mr. J.D. van Vlastuin

INLEIDING

De schuldeiser kan zijn vordering op alle goederen van de schuldenaar verhalen. De schuldenaar die een stamrecht heeft bedongen, is gerechtigd tot een vermogensrecht waarop de schuldeiser zich in beginsel kan verhalen. Dat maakt het stamrecht interessant voor gerechtsdeurwaarders. In deze bijdrage willen we ingaan op de executie van een stamrecht in een stamrecht BV.

Daartoe wordt in dit artikel aandacht besteedt aan de definitie van het stamrecht, het ontstaan van een stamrecht en de wijze waarop de gerechtsdeurwaarder het stamrecht kan executeren.

WAT IS EEN STAMRECHT?

Een stamrecht is een recht op periodieke uitkeringen in de zin van artikel 11, eerste lid, onderdeel g, van de Wet op de loonbelasting 1964. Dit recht is geen loon zoals dat artikel ook heeft bepaald.

Artikel 11 Wet op de loonbelasting 1964 (vervallen):
(...)

g. aanspraken op periodieke uitkeringen ter vervanging van gederfd of te derven loon, mits:

1°. deze aanspraken voorzien in aan de werknemer of gewezen werknemer toekomstige periodieke uitkeringen die niet later ingaan dan in het jaar waarin hij de pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de Algemene Ouderdomswet, bereikt of in periodieke uitkeringen die bij zijn overlijden ingaan en toekomen aan zijn echtgenoot of gewezen echtgenoot dan wel degene met wie hij duurzaam een gezamenlijke huishouding voert of heeft gevoerd en met wie geen bloed- of aanverwantschap in de rechte lijn bestaat, of aan zijn kinderen of pleegkinderen die de leeftijd van 30 jaar nog niet hebben bereikt;

2°. voor deze aanspraken als verzekeraar optreedt een lichaam als bedoeld in artikel 19a, eerste lid, onderdelen a, b, d, e of f, of de natuurlijke persoon tot wie de werknemer in dienstbetrekking staat of heeft gestaan; en

3°. deze aanspraken niet zijn opgekomen ingevolge artikel 10a of artikel 19b;

(...)

HOE ONTSTAAT EEN STAMRECHT IN EEN STAMRECHT BV?

Het is van belang om te melden dat met ingang van 1 januari 2014 de fiscale stamrechtvrijstelling is afgeschaft. Vanaf deze datum moet een werknemer direct fiscaal afrekenen indien hij een ontslagvergoeding ontvangt. De werkgever dient loonheffing in te houden op de vergoeding. De stamrechtvrijstelling blijft nog wel gelden voor werknemers die uiterlijk 31 december 2013 te horen hebben gekregen dat ze moeten vertrekken en de werkelijke ontslagdatum vóór 1 juli 2014 ligt.

Hoewel de fiscale vrijstelling is afgeschaft, zijn daarmee de reeds bestaande stamrechten niet vervallen. In deze bijdrage zullen wij ingaan op de executie van nog bestaande stamrechten in een stamrecht BV.

Een werkgever kan aan een werknemer bij ontslag een uitkering ter vervanging van gederfd of te derven loon betalen. Indien het

bedrag ineens wordt uitgekeerd aan de werknemer wordt dit door de Belastingdienst gezien als bruto-inkomen. Over dit bruto-inkomen dient loon- of inkomstenbelasting betaald te worden.

De werkgever kan deze uitkering verstrekken in de vorm van een stamrecht (een aanspraak op periodieke uitkeringen) of in de vorm van een uitkering ineens indien daarmee een stamrecht wordt verworven. In beide gevallen kan de zogeheten stamrechtvrijstelling van toepassing zijn. Deze vrijstelling houdt in dat niet onmiddellijk inkomstenbelasting betaald hoeft te worden over de ontslagvergoeding. De stamrechtaanspraak zelf (wat de werkgever uitkeert voor het ontslag) blijft dan onbelast maar de later door de werknemer te ontvangen stamrechtuitkeringen worden belast.

Indien een werknemer gebruik wilde maken van een stamrechtvrijstelling kon de werknemer dit stamrecht onderbrengen bij een verzekeraar, een stamrecht BV, een beleggingsinstelling of een bank.

Indien een stamrecht in een stamrecht BV wordt ondergebracht, dient aan een aantal voorwaarden te worden voldaan.

De voorwaarden die van toepassing zijn indien de werknemer het stamrecht onderbrengt in een stamrecht BV zijn:

- De werknemer gebruikt alleen een uitkering ter vervanging van gederfd of te derven loon voor het aankopen van een stamrecht.
- De werkgever stort de uitkering ter vervanging van gederfd of te derven loon rechtstreeks op de rekening van de stamrecht BV.
- De stamrechtuitkeringen zijn bestemd voor wettelijk aangewezen begunstigden.
- De werknemer krijgt het stamrecht in de vorm van periodieke uitkeringen.
- De stamrechtuitkeringen hebben een minimale looptijd.
- Er is een stamrechtovereenkomst, waarin bovenstaande is opgenomen.

De stamrecht BV is een besloten vennootschap die een ex-werknemer opricht voor het gebruikmaken van de stamrechtvrijstelling. Deze vennootschap kan het bedrag (de uitkering die door de werkgever gestort is) beleggen, investeren of op een spaarrekening zetten.

Degene die een stamrecht heeft bedongen, sluit een stamrechtovereenkomst met de BV waarin is vastgelegd wanneer, welke periodieke (vaak maandelijkse) uitkering wordt gedaan. Zo kan de periodieke uitkering bijvoorbeeld de eerste jaren laag zijn wegens het recht op een WW-uitkering en de latere jaren hoog. Dit wordt in de overeenkomst opgenomen.

De berekening van de periodieke uitkeringen wordt volgens een bepaald model gedaan. Daarop wordt later ingegaan.

DE BESLAGMOGELIJKHEDEN

Het beslag op het stamrecht

Indien de beslaglegger een vordering heeft op degene die een stamrecht heeft bedongen, kan ten laste van hem derdenbeslag onder de stamrecht BV worden gelegd op de periodieke uitkeringen die deze verschuldigd is aan de gerechtigde. Uiteraard gelden voor de beslaglegger alle voorwaarden en beperkingen die tegenover de

beslagene zelf gelden met betrekking tot deze uitkering. De beslaglegger heeft immers niet meer rechten dan de beslagene. De vraag rijst of voor deze periodieke uitkering een beslagvrije voet moet worden gehanteerd. Artikel 475c Rv geeft een limitatieve opsomming van vordering tot periodieke betalingen waaraan een beslagvrije voet is verbonden. Daar wordt de stamrechtuitkering niet in genoemd. Wel geldt voor loon een beslagvrije voet.

Ingevolge artikel 10 van de Wet op de loonbelasting 1964 wordt ook al hetgeen uit een vroegere dienstbetrekking wordt genoten. Daaronder vallen ook de aanspraken om na verloop van tijd of onder een voorwaarde één of meer uitkeringen te ontvangen. Fiscaal wordt de stamrechtuitkering daarom als loon aangemerkt.

Dat pleit ervoor om bij beslaglegging op een stamrechtuitkering ook een beslagvrije voet te hanteren.

De stamrecht BV is krachtens de overeenkomst gehouden deze periodieke uitkeringen te verrichten. De minimale looptijd van de uitkeringen wordt berekend naar aanleiding van de levens/sterfte verwachting en de rentestand. Deze overeenkomst kan echter gewijzigd worden. Voorwaarde is wel dat de berekening die gemaakt is bij de minimale looptijd van de uitkering gehandhaafd blijft. De gewijzigde aanvullende overeenkomst moet notarieel worden opgemaakt. De stamrecht BV heeft bij de omstandigheid van stopzetting van de uitkeringen geen verplichting meer om periodieke betalingen aan de gerechtigde te verrichten.

Van belang is dat in artikel 475h Rv is bepaald dat bezwaring of afstand van een door het beslag getroffen vordering, nadat het beslag is gelegd, niet tegen de beslaglegger kan worden ingeroepen. De beslaglegger zal alle bepalingen uit de stamrechtovereenkomst moeten respecteren en ook alle wijzigingen die daarom later zijn bedongen. Nadat het beslag is gelegd, hoeft de beslaglegger niet meer iedere wijziging te accepteren.

Het beslag op de aandelen

Zijn de executiemogelijkheden daarmee uitgeput? Ons inziens niet. De gerechtigde is tevens aandeelhouder van zijn stamrecht B.V. Een beslag op de aandelen die de gerechtigde heeft in zijn stamrecht BV is een beslag dat naast of in plaats van het beslag op het stamrecht kan worden gelegd. Indien de aandelen in beslag genomen worden, kan men deze executoriaal verkopen. De aandelen hebben een waarde die grofweg bestaat uit het ontvangen bedrag uit hoofde van de ontslagvergoeding, te verminderen met de waarde van de bestaande verplichtingen.

Beslag op de aandelen van een stamrecht BV is niet altijd zinvol. Bij oprichting van de stamrecht BV zal de (contante) waarde van de toekomstige verplichtingen waarschijnlijk even groot zijn als de daarin gestorte ontslagvergoeding. Beslag op de aandelen zal mogelijk wel zinvol zijn indien de stamrecht BV de ontvangen ontslagvergoeding heeft geïnvesteerd er daarmee aanzienlijke winsten heeft gemaakt waardoor sprake is van reserves in de stamrecht BV

Het beslag op de bankrekening van de BV

De schuldenaar heeft een ontslagvergoeding ontvangen maar deze

– vooral om fiscale redenen – laten betalen bij de stamrecht BV. In dat verband is begrijpelijk dat weleens wordt gevraagd om beslag te leggen op de bankrekening van die vennootschap op de daar geparkeerde ontslagvergoeding. Toch is dat niet mogelijk.

Het saldo op de bankrekening is een vordering van de BV op de bank en de bank is dit niet verschuldigd aan de schuldenaar. De schuldenaar kan niet vereenzelvigd worden met de stamrecht BV op grond van de enkele omstandigheid dat de schuldenaar aandeelhouder is van de stamrecht BV en waarschijnlijk louter om fiscale redenen zijn ontslagvergoeding in die vennootschap heeft laten storten.

In de “Beslagsyllabus” is uitdrukkelijk vermeld: “Er mag nooit verlot worden verleend voor het leggen van beslag op de bankrekening van de derde zelf. Ook niet op het bedrag dat ten gunste van de schuldenaar op de bankrekening van die derde staat of wordt verwacht. Als dat wel gebeurt, kan de derde-beslagene zelf niet meer over zijn rekening beschikken.”

Verkoop niet opeisbare vordering

Tenslotte biedt artikel 474bb Rv nog de mogelijkheid om een niet opeisbare vordering (waarop beslag onder derden mogelijk is) in beslag te nemen en executoriaal te verkopen (op dezelfde wijze als roerende zaken). Deze mogelijkheid is met name relevant als de periodieke betalingen door de stamrecht B.V. niet binnen afzienbare termijn zullen aanvangen. In dat geval, kunnen de rechten uit de stamrechtovereenkomst (tegen de contante waarde) worden verkocht. De executoriale koper zal dan vanaf de ingangsdatum van de verplichting deze periodieke betalingen ontvangen.

ONS STANDPUNT

Ons standpunt is dat nu de wet aangeeft dat de schuldeiser zich op alle goederen van de schuldenaar mag verhalen, de gerechtsdeurwaarder daartoe – zo nodig – bevoegd is. De gerechtsdeurwaarder dient bij een verzoek om beslag te leggen op een stamrecht de opdrachtgever op de hoogte te brengen van de mogelijkheden die zowel de schuldeiser als de schuldenaar hebben.

Een derdenbeslag onder de stamrecht BV is vooral zinvol indien de verplichting tot betaling van de stamrechtuitkering reeds in ingegaan. Als dat niet binnen afzienbare tijd het geval zal zijn, kan een beslag op het (nog niet opeisbare) recht worden overwogen. Beslag op de aandelen van de schuldenaar in de stamrecht BV kan verstandig zijn indien in die vennootschap positieve reserves zijn gevormd. En in sommige gevallen zal een combinatie van die beslagen aangewezen zijn.

PLEIT2014: DINSDAG 7 OKTOBER 2014

PLEIT2014 BIEDT **EEN UITGEBREID PROGRAMMA** OVER DE BELANGRIJKSTE ICT ONDERWERPEN VOOR DE **DEURWAARDERIJ**. OP ÉÉN DAG WORDT U **VOLLEDIG BIJGEPRAAT**, ONTDEKT U NIEUWE TOOLS EN METHODEN, VOLGT U BOEIENDE DEBATSESSIES EN NEEMT U **ACTIEF DEEL AAN WORKSHOPS**. **PLEIT2014** SCHERPT UW KENNIS OP HET GEBIED VAN **KOSTENEFFICIËNTIE, WET- EN REGELGEVING, KENNISMANAGEMENT, DIGITALISEREN EN BEVEILIGING**. **THEMA'S DIE DE DEURWAARDER VAN NU BEZIGHOUDEN**. PLEIT2014 IS **KOSTELOOS TOEGANKELIJK** VOOR JURISTEN.

MET ONDER ANDERE:

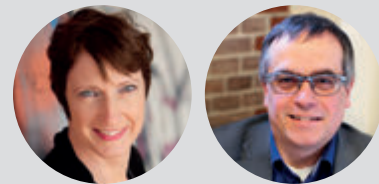
De digitale agenda van de deurwaarder: beslagregister & DAG

Oscar Boeder - Jan de Swart

Jurist in de digitale omgeving

Arnoud Engelfriet

De nieuwe gedigitaliseerde rechtsgang

Gerry ter Huurne - Wilfried Derksen

BEKIJK DE VIDEO
PLEIT2014 VOOR DE
DEURWAARDERIJ OP
WWW.PLEIT.NL

HOOFDSPONSOR:

MET MEDEWERKING VAN:

Credit Navigator

Creditmanagementsoftware
voor professionals

Credit Navigator is de meest gebruikte software-oplossing onder creditmanagementprofessionals speciaal gemaakt voor gerechtsdeurwaarders-kantoren, incassobureaus, debiteuren-, achterstands- en bijzonder beheerafdelingen.

Credit Navigator verbindt alle fases in het creditmanagementproces, van facturatie tot en met schuldbewaking. Ook tussen partijen onderling. Digitale dossierbehandeling en financiële administratie zijn geheel in de applicatie geïntegreerd.

Credit Navigator heeft een zeer open structuur. Met behulp van de aanwezige webservices kunnen alle gewenste systemen worden gekoppeld. Of het nu gaat om een telefonie-omgeving, CRM-systeem of uw eigen webportal.

Credit Navigator is zeer goed schaalbaar en hierdoor geschikt voor alle organisaties, van klein tot groot. De software kan als SaaS-oplossing (Software as a Service) worden geleverd of lokaal worden geïnstalleerd.

Meer weten?

Voor meer informatie over Credit Navigator, een demonstratie of referenties gaat u naar:

www.eurosystems.nl

